

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน
ตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์
อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

พระอธิการสมนึก อุตตทีโป (สืบคำ)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน
ตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์
อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

พระอธิการสมนึก อุตตทีโป (สืบคำ)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566

PEOPLE PARTICIPATION IN COMMUNITY ECONOMIC DEVELOPMENT
ACCORDING TO ITTHIPADA 4 OF UBONRATANA DAM
SELF-ESTABLISHED SETTLEMENT UBONRATANA
DISTRICT, KHON KAEN PROVINCE

PHRAATHIKAN SOMNUEK ATTATEPO (SUEPKA)

A THEMATIC PEPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF POLITICAL SCIENCE
PROGRAM IN BUDHISTIC LOCAL GOVERNMENT
FACULTY OF SOCIAL SCIENCES
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

2023

หัวข้อสารนิพนธ์ : การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลัก
อิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อําเภอบุขลรัตน์
จังหวัดขอนแก่น
ชื่อนักศึกษา : พระอธิการสมนึก อุตตที่โป
ชื่อปริญญา : รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา : การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
ปีพุทธศักราช : 2566
อาจารย์ที่ปรึกษา : พระครูประยุตสารธรรม, ดร.

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์

คณบดีคณะสังคมศาสตร์

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธสิริ)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ :

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษา)

(พระครูประยุตสารธรรม, ดร.)

กรรมการ

(พระมหาวิรุธ วิโรจน์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์. ดร.)

กรรมการ

(พระครูสังฆรักษ์ ทวี อภโย, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.)

กรรมการ

(ดร. ณฐอร เจื้อจันท์)

ลิขสิทธิ์ของคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Topic : People Participation in Community Economic Development According to Itthipada 4 of Ubonratana Dam Self-Established Settlement Ubonratana District, Khon Kaen Province

Student's Name : Phraathikan Somnuek Uttateepo

Degree Sought : Master of Political Science

Program : Buddhistic Local Government

Anno Domini : 2023

Advisor : Phrakruprayutsaradham, Dr.

Accepted by the Social Science Faculty, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master of Political Science in Buddhistic Local Government Program.

Dean of Social Science Faculty

(Phramaha Surakrai Jinabuddhisiri)

Dissertation Committee:
Chairman

(Assoc. Prof. Dr. Piyaluk Potiwan)

Member (Advisor)

(Phrakruprayutsaradham, Dr.)

Member

(Phramaha Wiruth Wirojano, Asst. Prof. Dr.)

Member

(Phrakrusangkharak Thawee Abhayo, Asst. Prof. Dr.)

Member

(Dr. Nathaorn Chuachan)

บทคัดย่อ

หัวข้อสารนิพนธ์	: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลัก อิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น
ชื่อนักศึกษา	: พระอธิการสมนึก อุตตทโป (สีบคำ)
ชื่อปริญญา	: รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	: การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
ปีพุทธศักราช	: 2566
อาจารย์ที่ปรึกษา	: พระครูประยุตสารธรรม, ดร.

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 395 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-Test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way ANOVA) และ LSD.

ผลการวิจัยพบว่า :

1. ประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ประชาชนที่มีเพศและอายุต่างกัน พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ไม่แตกต่างกัน และประชาชนที่มีอาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา ต่างกัน พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เพิ่มขึ้น การทำงานกับชุมชนทุกโครงการเมื่อทำสำเร็จแล้วต้องตรวจสอบประเมินผลตามหลักวิมังสา การประชุมแต่ละโครงการต้องเป็นประชาธิปไตยคือเป็นความต้องการของคนหมู่มาก ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ และ

ทำการศึกษาบริบทของแต่ละพื้นที่ก่อนดำเนินโครงการและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน, การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน, อธิปไตย 4

ABSTRACT

Thematic Topic	: People Participation in Community Economic Development According to Itthipada 4 of Ubonratana Dam Self - Established Settlement Ubonratana District, Khon Kaen Province
Student's Name	: Phraathikan Somnuek Attatepo (Suepka)
Degree Sought	: Master of Political Science
Program	: Buddhistic Local Government
Anno Domini	: 2023
Advisor	: Phrakruprayutsaratham, Dr.

The research of this Thesis is as follows: 1) To study the level of community participation in community economic development according to Itthipada 4 in Ubolratana District, Khon Kaen Province. 2) To study and compare the community participation in community economic development according to Itthipada 4, categorized by individual factors such as gender, age, education level, occupation, and monthly income. 3) To study recommendations for the development of community participation in community economic development according to Itthipada 4 in the self-sufficient industrial estate, Ubolratana District, Khon Kaen Province, using data collected through questionnaires from a sample group of 395 individuals. The statistical analysis used includes frequency, percentage, mean, standard deviation, t-Test, one-way ANOVA, and LSD.

The research findings are as follows: The overall level of community participation in community economic development according to Itthipada 4 in the self-sufficient industrial estate, Ubolratana District, Khon Kaen Province, is high. When considering each aspect, the highest average score is found in decision-making participation, followed by operational participation, benefit participation, and the lowest average score is in evaluation participation. When comparing the level of community participation in community economic development according to Itthipada 4 in the self-sufficient industrial estate, Ubolratana District, Khon Kaen Province, among individuals with different gender and age, there is no significant difference. However, among individuals with different occupations, income levels, and education levels, there are significant differences in community participation according to Itthipada 4 at a significance level of 0.05.

Recommendations for community participation in community economic development according to Itthipada 4 in the self-sufficient industrial estate, Ubolratana District, Khon Kaen Province, include providing opportunities for the community to participate in decision-making activities or various projects. After completing each project,

evaluation based on the Wiang Sa principles should be conducted. Each project's meetings should be democratic and reflect the desires of the majority. Leaders should have vision and conduct a contextual study of each area before implementing projects, allowing community participation in the implementation process.

Keywords: People Participation, Community Economic Development, Itthipada 4.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ เพราะได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือ และความกรุณาจากหลายฝ่าย ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณสถาบัน องค์กร และบุคคลที่ได้ให้ความช่วยเหลือดังต่อไปนี้ ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาจนสามารถนำความรู้มาเขียนวิจัยนี้ได้และกรุณาชี้แนะแนวทางในการศึกษาค้นคว้า

ขอขอบคุณคณะกรรมการ ประธานหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต และผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ช่วยชี้แนะ คอยแนะนำให้ช่วยเหลือเกี่ยวกับงานวิจัยเพื่อให้งานวิจัยเรื่องนี้มีคุณสมบัติสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ พระครูประยุตสารธรรม, ดร. ที่ได้กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่ให้ความเมตตา ตลอดถึงอาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือด้วยการเติมเต็มส่วนที่ขาด และคอยให้กำลังใจด้วยดีเสมอมาทุกท่านที่กล่าวมาได้เสียสละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษา แนะนำองค์ความรู้ ให้บริการ และช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของงานวิจัยฉบับนี้จนแล้วเสร็จสมบูรณ์

ขอเจริญพรขอบคุณผู้ปกครองนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุธันท์ จังหวัดขอนแก่น ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถาม และขอเจริญพรขอบคุณประชาชนทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยเรื่องนี้คงจะมีประโยชน์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุธันท์ จังหวัดขอนแก่น พร้อมกันนี้คงจะเป็นพื้นฐานแห่งความคิดในการทำวิจัยในคราวต่อไปอีกด้วย

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณ ครูอาจารย์ ตลอดจนทุกท่านที่ไม่ได้เอ่ยนามไว้ในที่นี้ แต่ได้มีส่วนช่วยส่งเสริมให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีทุกประการ

พระอธิการสมนึก อตตทีโป (สีบคำ)

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญสารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ.....	6
2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	7
2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน.....	15
2.3 หลักอิทธิบาท 4.....	20
2.4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์.....	24
2.5 บริบทของพื้นที่ที่ศึกษา.....	26
2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	29
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	30
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	30
3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง.....	31
3.3 เครื่องมือวิจัย.....	32
3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	33
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	34
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	34
3.7 การวัดค่าตัวแปร.....	35
3.8 สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	36

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.9 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง.....	37
4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น.....	40
4.3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น.....	43
4.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น.....	57
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	59
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	60
5.2 อภิปราย.....	64
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	71
บรรณานุกรม.....	73
ภาคผนวก.....	78
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	79
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	81
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	85
ภาคผนวก ง แบบสอบถามที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	88
ภาคผนวก จ ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม และการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ.....	93
ประวัติผู้วิจัย.....	104

สารบัญญัตราสาร

ตารางที่		หน้า
2.1	ตารางสังเคราะห์กรอบแนวคิด.....	29
3.1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเอง เขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามตำบล.....	32
4.1	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ.....	37
4.2	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ.....	38
4.3	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ.....	38
4.4	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้.....	39
4.5	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	39
4.6	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนใน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเอง เขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น.....	40
4.7	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ.....	41
4.8	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเอง เขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วม ในการดำเนินงาน.....	41
4.9	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเอง เขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการ รับผลประโยชน์.....	42
4.10	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเอง เขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล.....	43
4.11	ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ.....	44
4.12	ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ.....	45

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.13 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ โดยแยกเป็นรายด้าน.....	45
4.14 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอาชีพ.....	47
4.15 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอาชีพ โดยแยกเป็นรายด้าน.....	47
4.16 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จำแนกตามอาชีพ.....	48
4.17 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลจำแนกตามอาชีพ.....	49
4.18 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามรายได้.....	50
4.19 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามรายได้ โดยแยกเป็นรายด้าน.....	50
4.20 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจำแนกตามรายได้.....	51

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.21 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเอง เขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์ จำแนกตามรายได้.....	51
4.22 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเอง เขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลจำแนกตามรายได้.....	52
4.23 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระดับการศึกษา.....	53
4.24 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระดับการศึกษา โดยแยกเป็นรายด้าน.....	53
4.25 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเอง เขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วม ในการดำเนินงาน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	54
4.26 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเอง เขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	55
4.27 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเอง เขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วม ในการประเมินผล จำแนกตามระดับการศึกษา.....	56
4.28 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น.....	57

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	29

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฉ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ช
กิตติกรรมประกาศ.....	ญ
สารบัญ.....	ฎ
สารบัญตาราง.....	ท
สารบัญแผนภูมิ.....	ด
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 สมมุติฐานของการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ.....	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	7
2.1.1 แนวคิดของการมีส่วนร่วม.....	7
2.1.2 ความหมายของการมีส่วนร่วม.....	8
2.1.3 ลักษณะการมีส่วนร่วม.....	10
2.1.4 รูปแบบและขั้นตอนการมีส่วนร่วม.....	12
2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน.....	15
2.2.1 แนวคิดของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน.....	15
2.2.2 ความหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน.....	16
2.2.3 กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน.....	17
2.3 หลักอิทธิบาท 4.....	20
2.3.1 ความหมายของหลักอิทธิบาท 4.....	20
2.3.2 ความสำคัญของหลักอิทธิบาท 4.....	21
2.3.3 องค์ประกอบของหลักอิทธิบาท 4.....	22
2.4 บริบทของพื้นที่ที่ศึกษา.....	24

สารบัญ(ต่อ)

	2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26
	2.6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	29
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	30
	3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	30
	3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง.....	31
	3.3 เครื่องมือวิจัย.....	32
	3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	33
	3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	34
	3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผล.....	34
	3.7 การวัดค่าตัวแปร	35
	3.8 สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	36
	3.9 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
	4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง.....	37
	4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น.....	40
	4.3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม	43
	4.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น.....	57
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	59
	5.1 สรุปผลการวิจัย.....	59
	5.2 อภิปรายผล.....	64
	5.3 ข้อเสนอแนะ.....	71
บรรณานุกรม.....		73

สารบัญ(ต่อ)

ภาคผนวก.....	78
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	79
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย .	81
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	85
ภาคผนวก ง แบบสอบถามที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	88
ภาคผนวก จ ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม และการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ.....	94
ประวัติผู้วิจัย.....	96

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	ตารางสังเคราะห์กรอบแนวคิด..... 29
ตารางที่ 3.1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเอง เขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามตำบล..... 32
ตารางที่ 4.1	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ..... 37
ตารางที่ 4.2	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ..... 38
ตารางที่ 4.3	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ..... 38
ตารางที่ 4.4	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้..... 39
ตารางที่ 4.5	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา..... 39
ตารางที่ 4.6	ค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนใน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเอง เขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น..... 40
ตารางที่ 4.7	ค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนใน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบล รัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ..... 41
ตารางที่ 4.8	ค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อน อุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงาน..... 41
ตารางที่ 4.9	ค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้าง ตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมใน การรับผลประโยชน์..... 42

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ 4.10	ค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล.....	43
ตารางที่ 4.11	ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ.....	44
ตารางที่ 4.12	ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ.....	45
ตารางที่ 4.13	ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ โดยแยกเป็นรายด้าน.....	45
ตารางที่ 4.14	ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอาชีพ.....	46
ตารางที่ 4.15	ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอาชีพ โดยแยกเป็นรายด้าน.....	47
ตารางที่ 4.16	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จำแนกตามอาชีพ.....	47

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ 4.17	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามอาชีพ.....	48
ตารางที่ 4.18	ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามรายได้	49
ตารางที่ 4.19	ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามรายได้ โดยแยกเป็นรายด้าน	49
ตารางที่ 4.20	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จำแนกตามรายได้.....	50
ตารางที่ 4.21	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำแนกตามรายได้.....	51
ตารางที่ 4.22	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามรายได้.....	52
ตารางที่ 4.23	ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระดับการศึกษา.....	53

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ 4.24	ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระดับการศึกษา โดยแยกเป็นรายด้าน.....	53
ตารางที่ 4.25	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	54
ตารางที่ 4.26	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	55
ตารางที่ 4.27	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามระดับการศึกษา.....	56
ตารางที่ 4.28	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น.....	57

สารบัญแผนภูมิภาพ

	หน้า
แผนภูมิที่ 2.1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	29

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำรัสในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต มีสาระสำคัญตอนหนึ่งว่า “การจะเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ สำคัญที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินนั้นหมายความว่า อิ่มชูตัวเองได้ ให้ความพอเพียงกับตนเอง อันนี้ก็เคยบอกว่าความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกครอบครัวจะผลิตอาหารของตัวเอง จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอจะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการก็ขายได้ แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก จึงอาจกล่าวได้ว่า คนอื่นเขาต้องการเศรษฐกิจที่ต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียกว่า เศรษฐกิจการค้า ไม่ใช่เศรษฐกิจความพอเพียง” จากพระราชดำรัสดังกล่าวพอสรุปความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ให้เห็นแนวทางการดำรงชีวิตและการปฏิบัติตนของคนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐบาลเพื่อการบริหารและพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง มีความพอเพียง พอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันจะเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในด้วยความรอบรู้ รอบคอบ และความระมัดระวังอย่างมีคุณธรรม (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2560) โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560 - 2564) มุ่งตอบสนองต่อวัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ให้บรรลุผลได้ในระยะเวลา 5 ปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ซึ่งเป็นพิจารณาจากการประเมินโอกาส ความเสี่ยง จุดแข็งและจุดอ่อนของประเทศและบริบทสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นทั้งจากภายนอกและภายในประเทศ ในการที่จะผลักดันขับเคลื่อนให้การพัฒนาต่อยอดให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างต่อเนื่องภายใต้แผนพัฒนาฯ ในฉบับต่อ ๆ ไป ซึ่งได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายรวมของการพัฒนาได้ ดังนี้ 1) เพื่อให้คนไทยมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการทางสังคมที่มีคุณภาพ ชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ รวมทั้งผู้ด้อยโอกาสสามารถได้รับการพัฒนาศักยภาพ 2) เพื่อวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่สมบูรณ์ มีค่านิยมที่ดี มีระเบียบวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสาธารณะ และมีความสุข โดยมีสุขภาพ

สุขภาพที่ดี ครอบครัวอบอุ่น ตลอดจนเป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ ต่อเนื่องตลอดชีวิต 3) เพื่อรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สามารถ สนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน 4) เพื่อให้ เศรษฐกิจมีความเข้มแข็ง มีเสถียรภาพ และมีความยั่งยืน สร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก และสร้างความมั่นคงทางพลังงาน อาหาร และน้ำ รวมถึงสร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิต บริการ เดิมและขยายฐานใหม่ โดยการใช้นวัตกรรมที่เข้มข้นมากขึ้นสามารถแข่งขันได้ 5) เพื่อให้มีการ กระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคโดยการพัฒนาภาคและเมือง เพื่อรองรับการพัฒนายกระดับฐานการ ผลิตและบริการเดิมและขยายฐานการผลิตและบริการใหม่ 6) เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินมี ประสิทธิภาพ ทันสมัย โปร่งใส และมีการทำงานเชิงบูรณาการของภาคีการพัฒนา 7) เพื่อผลักดันให้ ประเทศไทยมีความเชื่อมโยง กับประเทศต่าง ๆ ทั้งในระดับนานาชาติ ภูมิภาค และอนุภูมิภาคได้ อย่างมีประสิทธิภาพและสมบูรณ์ รวมทั้งให้ประเทศไทยมีบทบาทนำและสร้างสรรค์ในด้านการค้า การบริการ และการลงทุน ภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ ทั้งในระดับโลก ภูมิภาค และอนุภูมิภาค โดยเป็นมิตรของการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในทุกภาคส่วนของสังคม ที่มีการพัฒนาไปเพื่อประโยชน์สุขที่มีเหตุผล พอประมาณ และมี ภูมิคุ้มกันที่ดี สร้างความยั่งยืนในสังคมไทย (กิตติวราณ กัลยาณมิตร และคณะ, 2563)

การขยายผลการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนโดยให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงแก่ชุมชนในการ ขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านสร้างความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่ชุมชน พัฒนา ทักษะการดำรงชีวิตและขับเคลื่อนกิจกรรมการพัฒนาชุมชนด้วยการมีส่วนร่วมตามชุมชนนั้น ๆ ชุมชน อำเภอบุหลอม จังหวัดขอนแก่น เป็นชุมชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ของจังหวัดขอนแก่น ที่มีเนื้อที่กว้างใหญ่ พอสมควร อันเป็นชุมชนที่มีการเกิดความเปลี่ยนแปลงและได้กำลังพัฒนาไปอย่างรวดเร็วทั้งทางด้าน การคมนาคม เศรษฐกิจ การเมือง เพราะเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในอำเภอที่มีอาณาเขตที่มีขนาดใหญ่ เดิม ชุมชนอำเภอบุหลอม เป็นชุมชนเกษตรกรรมทำสวนผัก สวนผลไม้ คนในชุมชนอยู่พึ่งพาอาศัยซึ่งกัน และกัน เมื่อความเจริญด้านการคมนาคม และด้านเศรษฐกิจก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอันส่งผล กระทบในด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน รวมทั้งการเมือง วัฒนธรรมประเพณี การดำรงชีวิต รวมถึงการ ประกอบอาชีพที่เปลี่ยนแปลงไป ประชาชนบางส่วนเลิกทำสวนการเกษตรหันมาเป็นลูกจ้างโรงงาน หรือเป็นลูกจ้างบริษัทเอกชน เมื่อทุกอย่างเกิดการเปลี่ยนแปลงก็ย่อมมีปัญหาเกิดขึ้นตามมา ไม่ว่าจะเป็น เป็นปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านสังคม ปัญหาด้านการเมือง ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และปัญหาอื่น อีกมากมาย ด้วยเหตุนี้จึงเป็นเรื่องยากที่จะทำให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ได้ ซึ่งปัญหาดังที่กล่าวล้วนแต่มีผลกระทบในการดำเนินชีวิตของคนใน ชุมชนทั้งสิ้น

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชน บนฐานของความพอเพียงอยู่ดีกินดีและมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามนโยบายของกรมการพัฒนาชุมชน โดย อาศัยการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของทุกภาคส่วนของประชาชนในเขตอำเภอบุหลอม จังหวัด ขอนแก่น พร้อมทั้งส่งเสริมให้นำหลักธรรมมาน้อมนำจิตใจให้เกิดการพัฒนาจากจิตสำนึกที่ดีภายใน จิตใจ คือ หลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรม 4 ประการ สำหรับการทำงานหรือทำสิ่งใด ๆ เพื่อให้งาน

ประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้ ซึ่งประกอบด้วย 1. ฉันทะ (ความรัก และความพอใจ) 2. วิริยะ (ความเพียร) 3. จิตตะ (ความเอาใจจดจ่อ ความเอาใจใส่) 4. วิมังสา (การใช้ปัญญาไตร่ตรอง ตรวจสอบ) ดังนั้น ฉันทะ และวิริยะ เป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยให้บุคคลมีความมั่นใจในการที่จะเผชิญหน้า กับปัญหา และอุปสรรคในการทำงาน และมีจิตตะ และวิมังสา เป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยในการเอาชนะ ปัญหา และอุปสรรคในการทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ไปใช้ในการดำเนินชีวิตของ ประชาชนตามบริบทของชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนให้รู้ถึงคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ อันเป็นประโยชน์แก่การดำรงชีวิตของประชาชนอย่างพอเพียง และอยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1. การมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ (Decision making) 2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) 3. การมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์ (Benefits) และ 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) โดยภาพรวม การมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละด้านอยู่ในระดับใดบ้าง และเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของ ประชาชนกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคม สร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกันอย่างไรรอบ้าง มีปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะใด เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขหรือเพิ่มประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วม ของประชาชน ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เพื่อเป็นประโยชน์แก่การดำรงชีวิต และความ “อยู่เย็นเป็นสุข” ของประชาชนในชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลัก อิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

1.2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตาม หลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา เศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัด ขอนแก่น

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขต นิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ภาพรวมกรอบแนวคิดพื้นฐานการมี ส่วนร่วม ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับ ต่ำมาก

1.3.2 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน แตกต่างกัน

1.3.3 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน แตกต่างกัน

1.3.4 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน แตกต่างกัน

1.3.5 ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน แตกต่างกัน

1.3.6 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีขอบเขตขั้นต้นในการศึกษาด้านเนื้อหา ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนที่มีรายชื่อในทะเบียนสำมะโนครัวประชากรพักอาศัยอยู่ในชุมชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 29,431 คน (สถิติจำนวนประชากรแยกอายุ สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2565)

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาโดยการศึกษาทบทวนเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น โดยศึกษาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระดับการศึกษา และศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม 4 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

1.4.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น โดยผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม 4 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

กรอบแนวคิดจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ตัวแปรต้น (early variable)

1. เพศ
2. อายุ
3. อาชีพ
4. รายได้
5. ระดับการศึกษา

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น (ฉันทะ, วิริยะ, จิตตะ, วิมังสา) มี 4 ด้าน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1.4.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้พื้นที่และประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

1.4.5 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการระหว่าง วันที่ 1 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2565 ถึง วันที่ 31 เดือนมกราคม พ.ศ. 2566 รวมระยะเวลาในการวิจัยทั้งสิ้น 6 เดือน

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะที่สำคัญไว้ ดังต่อไปนี้

1.5.1 การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาทั้งในการแก้ไขปัญหาและป้องกันปัญหาโดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมวางแผน ตัดสินใจและปฏิบัติตามแผน ร่วมติดตามประเมินผลและรับผิดชอบในเรื่องการพัฒนาในพื้นที่

1.5.1.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการพัฒนาชุมชน ร่วมในการตัดสินใจวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมพัฒนาชุมชน และมีส่วนร่วมกำหนดการใช้ทรัพยากร แหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการพัฒนาชุมชนในเขตอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

1.5.1.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หมายถึง การที่ประชาชนได้ร่วมกันออกแรงในการกระทำกิจกรรมโครงการ ร่วมสนับสนุนทรัพยากรเงินทอง หรือมีส่วนร่วมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชนในเขตอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

1.5.1.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง การที่ได้รับผลประโยชน์ในด้านต่าง ๆ จากกิจกรรมโครงการพัฒนาในชุมชน เช่น โครงการสวนสมุนไพร โครงการประปาชุมชน และการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชนในเขตอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

1.5.1.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมเข้าไปสังเกตการณ์การทำงาน ของผู้รับจ้างภายนอกที่มาทำงานพัฒนาในชุมชน และมีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงาน ของโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชนในเขตอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

1.5.2 การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนไว้ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือนิคมสร้างตนเอง เขื่อนอุบลรัตน์ ต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการผลิต การบริโภค การจำหน่ายจ่ายแจกที่คนในท้องถิ่นชุมชนได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำร่วมรับประโยชน์ของประชาชน และร่วมกันเป็นเจ้าของ เศรษฐกิจชุมชนมีรากฐานมาจากศักยภาพของชุมชน ภูมิปัญญาของชุมชน หรือทุนในชุมชน อาทิวัฒนธรรม ประเพณี สภาพภูมิประเทศ และความหลากหลายทางทรัพยากร

1.5.3 หลักอิทธิบาท 4 หมายถึง หลักธรรม 4 ประการ สำหรับการทำงานหรือทำสิ่งใด ๆ เพื่อให้งานประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้ ซึ่งประกอบด้วย 1. ฉันทะ (ความรัก และความพอใจ) 2. วิริยะ (ความเพียร) 3. จิตตะ (ความเอาใจจดจ่อ ความเอาใจใส่) 4. วิมังสา (การใช้ปัญญาไตร่ตรอง ตรวจสอบ)

1.5.4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น หมายถึง ที่ดินของหน่วยงานเฉพาะพื้นที่ 6 ตำบลของอำเภอบุขลรัตน์ ได้แก่ ตำบลโคกสูง ตำบลทุ่งโป่ง ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ ตำบลบ้านดง ตำบลนาคำ ตำบลศรีสุขสำราญ

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.6.1 ประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม อยู่ในระดับมาก แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงต้องให้ความสำคัญในการเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ ได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลในกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น

1.6.2 เนื่องจากประชาชนที่มีอาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องริบส่งเสริมการมีส่วนร่วมแก่ประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่นที่มีอาชีพ เกษตรกรรม ค้าขาย และรับจ้างทั่วไป และประชาชนที่มีรายได้ต่ำ ที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น

1.6.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องริบนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ ไปดำเนินการ ได้แก่ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เพิ่มขึ้น การทำงานกับชุมชนทุกโครงการเมื่อทำสำเร็จแล้วต้องตรวจสอบประเมินผลตามหลักวิมังสา การประชุมแต่ละโครงการต้องเป็นประชาธิปไตยคือเป็นความต้องการของคนหมู่มาก ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ และทำการศึกษาริบทของแต่ละพื้นที่ก่อนดำเนินโครงการและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

1.6.4 ผลการวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนทั้งในและนอกเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการมีส่วนร่วม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
  - 2.1.1 แนวคิดของการมีส่วนร่วม
  - 2.1.2 ความหมายของการมีส่วนร่วม
  - 2.1.3 ลักษณะการมีส่วนร่วม
  - 2.1.4 รูปแบบและขั้นตอนการมีส่วนร่วม
- 2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน
  - 2.2.1 แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน
  - 2.2.2 ความหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน
  - 2.2.3 กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน
- 2.3 หลักอิทธิบาท 4
- 2.4 บริบทของพื้นที่ที่ศึกษา
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.1.1 แนวคิดของการมีส่วนร่วม

แนวคิดการมีส่วนร่วมนั้นมีหลากหลายในการนิยามศัพท์ และรูปแบบรวมถึงวิธีการเข้าไปมีส่วนร่วม กลไกกระบวนการ วิธีการของการมีส่วนร่วม ซึ่งจากการค้นคว้าศึกษาตำราเอกสาร พบว่ามีผู้ให้แนวคิดการมีส่วนร่วม และนิยามศัพท์การมีส่วนร่วมไว้ดังต่อไปนี้

การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจ ในการกำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากบริการ รวมทั้งมีส่วนในการควบคุมประเมินผลโครงการต่าง ๆ ของท้องถิ่น นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมว่ามี 2 ลักษณะ คือ 1) การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน

การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การคิดตามประเมินผล รวมทั้งรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ 2) การมีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชน หรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชนอันจะก่อให้เกิดกระบวนการ และโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตนและได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2551)

ทรงวุฒิ เรื่องวาทศิลป์ (2550) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทร่วมในกิจกรรมทุกประการตามกำลังความสามารถของสมาชิกไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกัน นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานในกลุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้น

สัญญา เคนาภูมิ (2551) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชนโดยส่วนร่วมกัน

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะผ่านทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล

จินตนา สุจรรย์นธ์. (2549) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการดำเนินงานรวมพลังประชาชนกับองค์กรของรัฐหรือองค์กรเอกชนเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาของชุมชน โดยให้สมาชิกเข้ามาร่วมวางแผน ปฏิบัติและประเมินงานเพื่อแก้ปัญหาของชุมชน

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า แนวคิดการมีส่วนร่วม หมายถึง ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการเรียนรู้ การริเริ่มในการคิดร่วมกำหนดแนวทางในการพัฒนาร่วมแก้ไข วางแผนปฏิบัติและให้ได้รับข่าวสาร การให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ การร่วมตัดสินใจ ทั้งในขั้นตอนการริเริ่มนโยบาย การจัดทำแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการปฏิบัติตลอดจนปัจจัยการผลิตในสังคมอันจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเองและให้เกิดประโยชน์

2.1.2 ความหมายของการมีส่วนร่วม

การศึกษาวิชาการครั้งนี้เป็นแนวคิดทฤษฎี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมซึ่งเชื่อมโยงกับสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2551) ได้ระบุว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจ ในการกำหนด นโยบายพัฒนาท้องถิ่น

และมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากบริการ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการควบคุมประเมินผลโครงการต่าง ๆ ของท้องถิ่น นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า มี 2 ลักษณะ คือ 1) การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ 2) การมีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชน หรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตน ในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชน อันจะก่อให้เกิดกระบวนการ และโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตน และได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

สถาบันประปุกเกล้า (2545) อธิบายไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนโดยการให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็น ให้คำปรึกษาแนะนำ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ตลอดจนการร่วมควบคุมโดยตรงจากประชาชน

พระธวัชชัย สนธิธมโม (2561) การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง เป็นการสร้างโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยผ่านทางกระบวนการส่งเสริม ชักนำการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการเรียนรู้ การริเริ่มในการคิดร่วมกำหนดแนวทางในการพัฒนาร่วมแก้ไข วางแผนปฏิบัติและให้ได้รับข่าวสาร การให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ การร่วมตัดสินใจ ทั้งในขั้นตอนการริเริ่มนโยบาย การจัดทำแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการปฏิบัติตลอดจนปัจจัยการผลิตในสังคมอันจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเองและให้เกิดประโยชน์

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล (2548) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในระบบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การที่อำนาจในการตัดสินใจไม่ควรเป็นของกลุ่มคนจำนวนน้อย แต่อำนาจควรได้รับการจัดสรรในระหว่างประชาชนเพื่อทุกๆ คนได้มีโอกาสที่จะมีอิทธิพลต่อกิจกรรมส่วนรวม

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2562) การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) หมายถึง การที่กลุ่มประชาชนหรือขบวนการที่สมาชิกของชุมชนที่กระทำการออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกันที่แสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วม ความสนใจร่วม และมีความต้องการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายร่วมกันทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการร่วมกันแก้ไขปัญหา ร่วมกันแสดงทัศนคติ ร่วมกันออกความเห็นเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการต่าง ๆ และทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จ

2.1.3 ลักษณะการมีส่วนร่วม

ลักษณะการมีส่วนร่วมนั้น มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สมบัติ นามบุรี (2562) ได้สรุปความจาก Huntington & Nelson ไว้ว่าลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนจะพิจารณาจากกิจกรรม และการบริหารซึ่งจะต้องมีการศึกษาควบคู่กันไป ในระดับกิจกรรมนั้น จะเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด ส่วนในด้านการบริหารนั้น จะเป็นลักษณะของผู้มีอำนาจหน้าที่ที่จะเปิดทางให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น หรือแสดงออกถึงเข้าร่วมในกิจกรรม ได้มีหลักในการพิจารณาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมดังมีรายละเอียด ดังนี้ 1) กิจกรรม ลักษณะของการมีส่วนร่วมประเภทนี้ให้ดูจากกิจกรรมที่เข้าร่วม เช่น ด้านการเมือง อาจพิจารณาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง การลงประชามติ การประท้วง กรณีที่รัฐมีโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน เป็นต้น ว่า สามารถกระทำได้เพียงใด 2) ระดับการบริหาร โครงสร้างขององค์กรหนึ่งจะต้องมีสายการบังคับบัญชา ดังนั้น การมีส่วนร่วมจะพิจารณาได้จาก

- ในแนวราบ ทุกแผนกทุกฝ่ายจะมีความเสมอกันในตำแหน่ง ดังนั้น การมีส่วนร่วมในแนวราบจึงเป็นไปอย่างหลวม ๆ ไม่จริงจัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีสถานะหรือตำแหน่งเท่ากัน

- ในแนวตั้ง เป็นการมีส่วนร่วมตามสายการบังคับบัญชา เช่น มีหัวหน้าลูกน้องมีฝ่าย แผนกต่าง ๆ ลดหลั่นกันไป เป็นต้น การทำงานจึงมีการตรวจสอบตามลำดับชั้น การแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองหรือผู้อื่นจะได้รับการตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา

- การมีส่วนร่วมทั้งแนวราบและแนวตั้งนั้น ในบางครั้งจะต้องทำงานร่วมกัน ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานในแผนกอื่น จึงต้องแสดงบทบาทตามสถานภาพของแนวราบและแนวตั้ง

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และพรรณทิพย์ เพชรมาก (2551) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไว้ในเอกสารประกอบการสอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมืองและชนบท โดยได้ข้อสรุปลักษณะการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 6 ลักษณะ ได้แก่ 1) การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) การมีส่วนร่วมแบบนี้ประชาชนเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย และบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ การแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ 2) การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วม

ที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและการตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม นอกจากนี้ ยังเป็นช่องทางการกระจายข่าวสาร ข้อมูลไปยังประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดความเข้าใจ และเพื่อให้มีการให้ข้อเสนอแนะ เพื่อประกอบทางเลือกการตัดสินใจ 3) การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมและผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจ การประชุมรับฟังความคิดเห็นมีหลายวิธีการ เช่น การประชุมระดับชุมชน (Community Meeting) การประชุมรับฟังความคิดเห็นเชิงวิชาการ (Technical Meeting) 4) การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นการประชุมที่มีขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นระบบ และมีความชัดเจนมากขึ้น เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยไม่มีการปิดบังของผู้ที่มีส่วนได้และส่วนของโครงการ การประชาคมและคณะกรรมการจัดประชุมจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และมีการแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบอย่างชัดเจน 5) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจต่อประเด็นปัญหานั้น ๆ ซึ่งอาจจะดำเนินการโดยการเลือกตัวแทนเข้าไปเป็นกรรมการที่มีอำนาจการตัดสินใจ 6) การใช้กลไกทางกฎหมาย รูปแบบนี้ไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรงในเชิงการป้องกันและแก้ไข แต่เป็นลักษณะของการเรียกร้องและการป้องกันสิทธิ์ของตนเองอันเนื่องมาจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่ตนเองควรจะได้รับ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ให้หลักเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้หลายประการ และประชาชนสามารถใช้สิทธิ์ตามรัฐธรรมนูญทั้งในรูปแบบของปัจเจกหรือในรูปแบบกลุ่ม องค์กร ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

ธนาภรณ์ เมทณีสุดดี (2543) ได้กล่าวถึงลักษณะแนวทางของการมีส่วนร่วมดังนี้

1. การร่วมคิด หมายถึง การมีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือในการวางโครงการวิธีการติดตามผล การตรวจสอบและการดูแลรักษา เพื่อให้กิจกรรมโครงการสำเร็จผลตามวัตถุประสงค์
2. การร่วมตัดสินใจ หมายถึง เมื่อมีการประชุมปรึกษาหารือเรียบร้อยแล้ว ต่อมาจะต้องร่วมกันตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เห็นว่าดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุด
3. การร่วมปฏิบัติตามโครงการ หมายถึง การเข้าร่วมในการดำเนินงานตามโครงการต่างๆ เช่น ร่วมออกแรง ร่วมบริจาคทรัพย์ เป็นต้น
4. การร่วมติดตามและประเมินผลโครงการ หมายถึง เมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้วได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจตราดูแล รักษาและประเมินผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ

มณฑล จันทรแจมใส (2551) ได้กล่าวถึง ลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมของบุคคลจะต้องมีและเกิดขึ้นมาโดยตลอด ทั้งนี้เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการวางแผน

โครงการ การบริหารจัดการดำเนินงานตามแผน การเสียสละกำลังแรงงานของบุคคล ตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์ กำลังเงินหรือทรัพยากรที่มีอยู่

ประชุม สุวัตติ (2551) ได้กล่าวถึงลักษณะเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของบุคคล เกิดจากพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1. เป็นบุคคลที่จะต้องมีความสามารถที่จะเข้าร่วมกล่าวคือ จะต้องเป็นผู้มีศักยภาพที่จะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อาทิเช่น จะต้องมีความสามารถในการค้นหาความต้องการ วางแผนการบริหารจัดการ การบริการองค์กรตลอดจนการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

2. เป็นบุคคลที่มีความพร้อมที่เข้ามามีส่วนร่วม กล่าวคือ ผู้นั้นจะต้องมีสภาพทาง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และ ภายภาพที่เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมได้

3. เป็นบุคคลที่มีความประสงค์จะเข้าร่วม กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีความเต็มใจสมัครใจที่จะเข้าร่วม เล็งเห็นผลประโยชน์ของการเข้าร่วม จะต้องไม่เป็นการบังคับหรือผลักดันให้เข้าร่วม โดยที่ตนเองไม่ประสงค์จะเข้าร่วม

4. เป็นบุคคลที่ต้องมีความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วม กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีโอกาสที่จะเข้าร่วม ซึ่งถือว่าเป็นการกระจายอำนาจให้กับบุคคลในการตัดสินใจ และกำหนดกิจกรรมที่ตนเองต้องการในระดับที่เหมาะสม บุคคลจะต้องมีโอกาสและมีความเป็นไปได้ที่จะจัดการด้วยตนเอง

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมนั้น มีลักษณะที่หลากหลาย หากเน้นลักษณะการมีส่วนร่วมที่เกิดจากกิจกรรม เช่น การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในประโยชน์สาธารณะ การเข้าร่วมในการตัดสินใจ การวางแผน และร่วมตรวจสอบในลักษณะองค์กรชุมชน

2.1.4 รูปแบบและขั้นตอนการมีส่วนร่วม

จินตวีร์ เกษมสุข (2561) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้เป็น 4 รูปแบบคือ

1. การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ การได้รับแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

2. การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในโครงการและกิจกรรมมากขึ้น

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรม และผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจในการทำโครงการหรือกิจกรรมนั้นได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจ และค้นหาเหตุผลในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่นั้น ซึ่งมีหลายรูปแบบ ได้แก่

3.1 การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) โดยจัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ โดยเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมจะต้องส่งตัวแทนเข้าร่วม เพื่ออธิบายให้ที่ประชุมทราบถึงลักษณะโครงการและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและตอบข้อซักถาม

3.2 การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing) สำหรับโครงการที่มีข้อโต้แย้งในเชิงวิชาการ จำเป็นจะต้องเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจากภายนอกมาช่วยอธิบายและให้ความเห็นต่อโครงการ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมต้องได้รับทราบผลดังกล่าวด้วย

3.3 การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยไม่มีการปิดบังทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการและฝ่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการ ซึ่งจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบทั่วกัน

4. การร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งประชาชนจะมีบทบาทในการตัดสินใจได้เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของคณะกรรมการที่เป็นผู้แทนประชาชนในพื้นที่

มงคล จันทรส่อง (2544) ได้กำหนดรูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของบุคคลไว้ว่าองค์ประกอบรูปแบบของการมีส่วนร่วมมีอยู่ 3 ด้าน ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมจะต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน การให้บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมจะต้องมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนว่าจะทำกิจกรรมนั้นๆ ไปเพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้ตัดสินใจดีกว่าควรเข้าร่วมหรือไม่ 2) การมีส่วนร่วมจะต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย การให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมจะต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่ามีรูปแบบและลักษณะอย่างไร เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถตัดสินใจได้ว่าจะเข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่ 3) การเข้าร่วมจะต้องมีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย การที่จะให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นจะต้องระบุกลุ่มเป้าหมายด้วย อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปบุคคลกลุ่มเป้าหมายมักถูกจำกัดโดยกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมอยู่แล้วเป็นพื้นฐาน

ศิริชัย กาญจนวาสิ (2547) ได้กำหนดรูปแบบและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของบุคคลในองค์กร ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการประชุม 2) การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร 4) การมีส่วนร่วมตัดสินใจในการเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหา 5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลในกิจกรรมต่าง ๆ 6) การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์

วรรณภา วงษ์วานิช (2549) ได้กำหนดรูปแบบของการมีส่วนร่วมของบุคคลไว้เป็นลักษณะ ดังนี้ คือ 1) การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง คือ รูปแบบที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม หรือเข้ามาเกี่ยวข้องร่วมตัดสินใจในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน จนกว่าการดำเนินงานจะบรรลุผลเสร็จสมบูรณ์ 2) การมีส่วนร่วมที่ไม่แท้จริง คือ รูปแบบที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม หรือเข้ามาเกี่ยวข้องในลักษณะหนึ่งลักษณะใด หรือในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งเท่านั้น โดยแท้จริงแล้วกระบวนการมีส่วนร่วมไม่อาจสามารถกระทำได้ในทุกประเด็นแต่การมีส่วนร่วมของบุคคลจะมีอยู่ในเกือบทุกกิจกรรมของสังคม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจและประเด็นการพิจารณาที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขพื้นฐานการมีส่วนร่วม

ร่วมว่าจะต้องมีอิสรภาพ มีความเสมอภาค และมีความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อให้การมีส่วนร่วมดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล. (2548) ได้กล่าวถึงระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ดังนี้ การแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแบ่งได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความละเอียดของการแบ่งเป็นสำคัญ โดยมีข้อพึงสังเกตคือ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำ จำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมจะมาก และยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นเพียงใด จำนวนประชาชนที่เข้ามาก็มีส่วนร่วมก็จะลดลงตามลำดับ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงตามลำดับจากต่ำสุดไปหาสูงสุด ได้แก่

1. ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุด และเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชน โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าวสาร และการแสดงนิทรรศการ เป็นต้น แต่ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใด ๆ

2. ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ ผู้วางแผนโครงการจะเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น เพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินข้อดีข้อเสียของโครงการอย่างชัดเจนมากขึ้น เช่น การจัดทำแบบสอบถามก่อนริเริ่มโครงการต่าง ๆ หรือการบรรยายและเปิดโอกาสให้ผู้ฟังแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการนั้น ๆ เป็นต้น

3. ระดับการปรึกษาหารือ เป็นการเจรจาอย่างเป็นทางการระหว่างผู้วางแผนโครงการและประชาชน เพื่อประเมินความก้าวหน้าหรือระบุประเด็นข้อสงสัยต่าง ๆ เช่น การจัดประชุมการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และการเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น

4. ระดับการวางแผนร่วมกัน เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่ผู้วางแผนโครงการกับประชาชนมีความรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนเตรียมโครงการ และผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการโครงการ เหมาะที่จะใช้สำหรับการพิจารณาประเด็นที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การใช้อनुญาโตตุลาการเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้ง และการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน เป็นต้น

5. ระดับการร่วมปฏิบัติ เป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบโครงการกับประชาชนร่วมกันดำเนินโครงการ เป็นขั้นการนำโครงการไปปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

6. ระดับการควบคุมโดยประชาชน เป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมโดยประชาชน เพื่อแก้ปัญหา ข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด เช่น การลงประชามติ แต่การลงประชามติจะสะท้อนถึงความต้องการของประชาชนได้ดีเพียงใด ขึ้นอยู่กับความชัดเจนของประเด็นที่จะลงประชามติและการกระจายข่าวสารเกี่ยวกับข้อดีข้อเสียของประเด็นดังกล่าวให้ประชาชนเข้าใจอย่างสมบูรณ์และทั่วถึงเพียงใด โดยในประเทศที่มีการพัฒนาทางการเมืองแล้ว ผลของการลงประชามติจะมีผลบังคับให้รัฐบาลต้องปฏิบัติตาม แต่สำหรับประเทศไทยนั้น รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันบัญญัติให้ ผลของการประชามติมีทั้งแบบที่มีข้อยุติโดยเสียงข้างมาก และแบบที่เป็นเพียงการให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีซึ่งไม่มีผลบังคับให้รัฐบาลต้องปฏิบัติตามแต่อย่างใด (มาตรา 165)

2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

2.2.1 แนวคิดของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2555) ได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไว้ว่า แนวคิดเศรษฐกิจชุมชนในประเทศไทย แนวคิดเศรษฐกิจชุมชนในประเทศไทยมีมานาน โดยเริ่มจากการเป็นระบบสหกรณ์ แนวคิดเชิงวัฒนธรรม และชุมชนหมู่บ้าน แนวคิดเศรษฐกิจชุมชนของนักคิดที่สำคัญๆ ของไทยมีดังนี้

สด กุระมะโรหิต (2521) ได้เสนอระบบสหกรณ์ ซึ่งสดเห็นว่าเป็น “ระบอบเศรษฐกิจแรงงานของประชาชนจัดโดยประชาชน และเพื่อประชาชน ไม่อยู่ใต้การบงการของรัฐ ประชาชนจับกลุ่มประสานกันในรูปแบบพื้นราบ ไม่มียอด กลุ่มสหกรณ์ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านทั่วราชอาณาจักรเหล่านี้จะไม่ยืนอยู่อย่างโดดเดี่ยว แต่จะเข้าสู่ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในวงจรของกิจกรรมและเกิดเป็นตาข่ายสหกรณ์” สดได้พยายามเรียกร้องให้นำสหกรณ์มาใช้เป็นนโยบายเศรษฐกิจของชาติมาตลอดอายุของเขา เขาได้เขียนบทความเกี่ยวกับแนวคิดสหกรณ์เรื่อง เมืองสหกรณ์ และข้อคิดจากไร่แผ่นดินไทย

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์ยังคงอยู่ แต่มีฐานะเป็นเครื่องมือของรัฐในการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน และเมื่อมีการพัฒนาเศรษฐกิจโดยยึดแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรม ในช่วง พ.ศ. 2510 เป็นต้นมาแนวคิดเศรษฐกิจสหกรณ์ก็เริ่มจางหายไป

การนำเสนอแนวคิดเรื่อง ชาวนา ของนักคิดไทยเริ่มปรากฏชัดอีกครั้งหนึ่งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา เป็นแนวคิดของสำนักวัฒนธรรมชุมชน แนวคิดนี้ศึกษาจิตสำนึกของชานา พยายามเข้าใจชานาตามแบบแผนของชานาเอง มีการนำเสนอทั้งแนวคิด และตัวอย่างการปฏิบัติการอย่างเป็นรูปธรรมของนักพัฒนาเอกชน

สาระสำคัญของแนวคิดวัฒนธรรมชุมชนอาจสรุปได้จากแนวคิดของบาทหลวงนิพนธ์ เทียนวิหาร (พ.ศ.2490 -) คือชุมชนมีวัฒนธรรมของตนเองอยู่แล้ว มีระบบคุณค่าที่รวบรวมมาได้ จากประวัติศาสตร์ เป็นบทสรุปของความคิดและการปฏิบัติของชุมชนนั้นๆ เป็นวิถีชีวิตและทิศทางของการพัฒนาชุมชนที่ชาวบ้านสรุปขึ้นมา แกนกลางของวัฒนธรรมชุมชนคือ การให้ความสำคัญแก่ความเป็นคน และแก่ความผสมกลมกลืน (harmony) กันในชุมชนการที่ชุมชนหรือหมู่บ้านอยู่มาได้ เป็นเวลาช้านานเพราะว่ามีความผสมกลมกลืนกันในชุมชน ทั้งในขณะปัจจุบันระหว่างสมาชิกด้วยกัน และหากนับย้อนขึ้นไปสมาชิกก็มีบรรพบุรุษร่วมกันด้วย การพัฒนาชุมชนจึงต้องเริ่มจากฐานวัฒนธรรมชุมชนซึ่งเป็นปรากฏที่แข็งแกร่งที่สุดของชาวบ้าน ถ้ามีวัฒนธรรมชุมชนเข้มแข็ง การรวมกลุ่มของชาวบ้านเพื่อทำกิจกรรมจะสำเร็จได้ไม่ยาก การต่อต้านการ เอารัดเอาเปรียบจากภายนอก จะกระทำได้

นักคิดแนววัฒนธรรมชุมชนคนสำคัญที่ทำให้แนวคิดนี้ได้รับการยอมรับในวงกว้างในสังคมไทยทั่วประเทศคือ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี (พ.ศ.2474 -) อาจารย์ประเวศเสนอ

ให้ประชาชนรวมตัวกันเป็นกลุ่มและองค์กรย่อยๆ เพื่อช่วยเหลือและสร้างความเข้มแข็งให้สมาชิกแต่ละคน กลุ่มและองค์กรเหล่านี้อาจปรากฏในรูปชุมชน หมู่บ้าน องค์กรพัฒนาเอกชน หรือกลุ่มทางปัญญา ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มเป็นแบบเท่าเทียมกัน ควบลดอำนาจและหน้าที่ของรัฐลง แล้วนำเอาอำนาจและหน้าที่นั้นกลับคืนมาที่องค์กร ซึ่งเมื่อหน้าที่เหล่านี้กลับเป็นขององค์กรย่อยแล้วก็ไม่จำเป็นต้องใช้อำนาจก็ได้ นอกจากนี้ อาจารย์ประเวศยังต้องการให้ปรับปรุงวัฒนธรรมพื้นบ้าน โดยเพิ่มธรรมชาติของศาสนาพุทธ และนำเอาวัฒนธรรมโดยเฉพาะวิชาการจากสากลเข้ามาผสมด้วยขณะเดียวกันชุมชนหมู่บ้านที่ปรับใหม่ก็จะมีภาระหน้าที่เพิ่มขึ้น เพราะจะได้มีการโยกย้ายหน้าที่ซึ่งขณะนี้ เป็นของรัฐ คือ การพัฒนากลับมาเป็นของชุมชน และสลาย อำนาจรัฐลง

สำนักเศรษฐศาสตร์การเมืองของศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (พ.ศ.2484 -) เริ่มการศึกษาชุมชนหมู่บ้านโดยใช้กรอบมาร์กซิสต์ แต่ต่อมาได้เคลื่อนตัวมาใกล้แนวคิดวัฒนธรรมชุมชนมากขึ้น มีความพยายามที่จะผสมผสานแนวคิดมาร์กซิสต์กับแนวคิดวัฒนธรรมชุมชนเข้าด้วยกัน การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนหมู่บ้านไทยเขาได้เริ่มศึกษาชุมชนหมู่บ้านด้วยตนเองโดยใช้ทฤษฎีการผลิตแบบเอเชียเป็นหลัก ซึ่งการใช้ทฤษฎีดังกล่าวทำให้ได้ข้อคิด 2 ประการคือ

ประการแรก การที่หมู่บ้านไม่สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่ เพราะถูกรัฐดึงเอาส่วนเกินไป แต่หมู่บ้านยังมีศักยภาพ มีเอกลักษณ์ของตนเอง ยังคงเก็บลักษณะสังคมและวัฒนธรรมแห่งการช่วยเหลือกันและกัน ซึ่งเป็นลักษณะของชุมชนบุพกาลเอาไว้ ซึ่งสำนักเศรษฐศาสตร์การเมืองของศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรทิพย์มีความเห็นว่า ลักษณะดังกล่าวนี้เป็นลักษณะพิเศษของสังคมและวัฒนธรรมไทย และเป็นเหตุผลพื้นฐานในการเสนอให้ใช้วัฒนธรรมชุมชนเป็นแนวทางของการพัฒนา

ประการที่สอง การใช้กรอบการวิเคราะห์แบบมาร์กซิสต์ทำให้ได้ความคิดว่า จะเข้าใจชุมชนได้จะต้องรู้ความสัมพันธ์ระหว่างหมู่บ้านกับรัฐ และจะต้องปฏิเสธรัฐที่มีลักษณะเดิม การปฏิเสธรัฐจะทำให้ชุมชนรู้จักตนเอง รู้ฐานะและบทบาทของตนเองเด่นชัดขึ้น ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ดีของชุมชนซึ่งถูกทำลายโดยรัฐ มีความสำคัญสูงสุดในการรื้อฟื้นพลังชุมชน

การศึกษาชุมชนโดยใช้ทฤษฎีมาร์กซิสต์ ทำให้เห็นความสำคัญของการดำรงอยู่ของชุมชนหมู่บ้านผ่านข้ามระบบสังคมเศรษฐกิจแบบต่างๆ และทำให้มีความเห็นว่า ไทยไม่ควรพัฒนาในแนวทางทุนนิยม แต่ควรพัฒนาในแนวชุมชน ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกับสำนักคิดวัฒนธรรมชุมชน

2.2.2 ความหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2555) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เศรษฐกิจชุมชน หมายถึง กิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการผลิตการบริโภค การจำหน่ายจ่ายแจกที่คนในท้องถิ่นชุมชนได้มีส่วนร่วมคิดร่วมทำร่วมรับประโยชน์ของประชาชน และร่วมกันเป็นเจ้าของ เศรษฐกิจชุมชนมีรากฐานมาจากศักยภาพของชุมชน ภูมิปัญญาของชุมชน หรือทุนในชุมชน อาชีววัฒนธรรม ประเพณี สภาพภูมิประเทศ ความหลากหลายทางทรัพยากรที่มีอยู่

ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์ (2558) ได้ให้อธิบายว่า เศรษฐกิจชุมชน หมายถึง ระบบเศรษฐกิจระดับท้องถิ่นหรือชุมชนที่มีลักษณะเป็นองค์กรวม ซึ่งไม่ได้มีเพียงมิติทางด้านเศรษฐกิจที่เป็นตัวเลขของรายได้ รายจ่าย การผลิต และการบริโภคเท่านั้น แต่จะเป็นระบบเศรษฐกิจที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน และรวมไปถึงการมีระบบคุณค่าเข้าไปด้วย

สยามรัฐออนไลน์ (2561) ได้อธิบายไว้ว่า เศรษฐกิจชุมชน หมายถึง กิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการผลิต การบริโภคการจำหน่ายแจก ที่คนในท้องถิ่นชุมชนได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ของประชาชนและร่วมกันเป็นเจ้าของ เศรษฐกิจชุมชนมีรากฐานมาจากศักยภาพของชุมชน ภูมิปัญญาของชุมชนหรือทุนในชุมชน อาทิ วัฒนธรรม ประเพณีสภาพภูมิประเทศ ความหลากหลายทางทรัพยากรที่มีอยู่

ภัทรธิดา ผลงาม (2545) ได้สรุปไว้ว่า เศรษฐกิจชุมชน หมายถึง พฤติกรรมของชุมชนในการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อสนองตอบความต้องการของชุมชน โดยเศรษฐกิจชุมชน หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลหรือองค์กรชุมชน หรือเอกชนร่วมกิจการ ช่วยกันดำเนินงานด้วยตนเองทั้งหมด หรือบางส่วน โดยประสานทำงานกับพหุภาคีและผู้คนในท้องถิ่น มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมช่วยเหลือการผลิต การตลาด ทุนการจัดการร่วมกันในเรื่องที่เกี่ยวกับการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การค้าขาย การบริการ การท่องเที่ยว การพัฒนาส่งเสริมวัฒนธรรมในท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดรายได้ ส่งผลต่อบุคคล ครอบครัวและชุมชน

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน หมายถึง กิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ มีรากฐานมาจากศักยภาพของชุมชน ภูมิปัญญาของชุมชน หรือทุนในชุมชน อาทิวัฒนธรรม ประเพณีสภาพภูมิประเทศ ความหลากหลายทางทรัพยากรที่มีอยู่ คนในท้องถิ่นชุมชนได้มีส่วนร่วมคิดร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ของประชาชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้ดีขึ้น

2.2.3 กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (2563) ได้อธิบายเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไว้ ดังนี้

เศรษฐกิจชุมชนคือ วิธีการผลิตของกินของใช้ หรือสินค้าและบริการของคนในชุมชน

เพื่อตอบสนองความจำเป็นในการดำรงชีพ (Need) และความต้องการ หรือความอยาก (Want) ของมนุษย์

กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน สู่ SDGs (Sustainable Development Goals) มีดังนี้

1) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ (ธรรมชาติ) 2) ทุกสิ่งอย่างที่มีมนุษย์ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นทั้งสิ้น ทั้งที่เป็นรูปธรรม เรียกว่าเครื่องมือเครื่องจักร หรือที่เป็นนามธรรม เรียกว่า เทคนิควิทยาการ (technical knowhow) หรือ ก็คือ “ทุน-Capital” นั่นเอง 3) แรงกาย แรงสมอง 4) ความสามารถในการประกอบการ 5) ปัจจัย 3 ด้านพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ 5.1) ผลผลิต : รายได้ที่ดีขึ้นสุขภาพที่ดีขึ้นของสมาชิกใน

ชุมชน 5.2) ผลลัพธ์ : คนในชุมชนนั้นๆ มีการ “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเรียนรู้ ร่วมตรวจสอบ ร่วมแบ่งปัน” เพิ่มขึ้น หรือรักกันมากขึ้น 5.3) ผลกระทบ : สภาพแวดล้อมและธรรมชาติเพิ่มพูนดีขึ้น

“แผนธุรกิจเพื่อชุมชน” (Community Business Model Canvas ; CBMC) คืออะไร

“เศรษฐกิจชุมชน” หมายถึง วิธีการผลิตของกิน ของใช้ สินค้าและบริการ เพื่อตอบสนอง ความจำเป็น (need) และความต้องการ (want) ของมนุษย์ ด้วยปัจจัยทางการผลิตที่เอื้อต่อวิถีของ ชุมชน “ธุรกิจชุมชน” หมายถึง การรวมตัวกันทำมาหากิน ทำมาค้าขาย สร้างรายได้ลดค่าใช้จ่าย โดยคนในชุมชน ของคนในชุมชน เพื่อคนในชุมชน “แผนธุรกิจชุมชน” หมายถึง การออกแบบการ ประกอบการของธุรกิจชุมชน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพดังนั้น “แผนธุรกิจชุมชน” จึงหมายถึง การออกแบบแผนดำเนินการธุรกิจชุมชน ที่เกิดจากแบบจำลองทางธุรกิจที่เรียกว่า Community Business Model Canvas โดยให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพของ Capacity Building ประกอบด้วย ยกระดับความรู้ (Knowledge : K) ทักษะ (Skill : S) เครือข่าย (Network : N) และการประกอบการ (Business model : B) หรือเรียกว่า การพัฒนา KSNB

การทำแผนธุรกิจเพื่อชุมชน (Business Model Canvas ; BMC) มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 : การออกแบบและพัฒนา ชุดความรู้ C-BMC หรือ “แคนวาสชุมชน 9 ขั้นตอน”

คือ 1) ค้นหาจุดขาย หรือคุณค่าของสินค้าและบริการที่ลูกค้าจะได้รับ 2) กลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่ชัดเจน (ผู้ซื้อและบริการ) คือใครบ้าง? จะต้องระดมความเห็นให้ครอบคลุมทุกระดับ 3) การสื่อสารการตลาด ทำอย่างไร ให้ ข้อ 2 และ ข้อ 1 ได้ พบกัน 4) การปิดการขายและการซื้อซ้ำ ทำอะไร? อย่างไร? 5) ที่มาของรายได้ ให้ร่วมกันค้นหา ว่ารายได้จะสามารถมาจากกิจการไหนอีกได้บ้าง? (ระดมสมองให้ละเอียด ครบถ้วน) จากสินค้า และบริการในข้อที่ 1 6) กิจกรรมที่สำคัญที่ต้องทำเพื่อให้บรรลุ ข้อที่ 4 , 3 , 2 และ 1 7) ค้นหาปัจจัยการผลิตใดบ้างที่ยังนำมาใช้ได้ไม่เต็มที่ เพื่อให้เป้าหมายในข้อ 6 สำเร็จ 8) สิ่งที่ต้องทำ ในข้อ 6 แต่ทำด้วยกลุ่มเองเพียงลำพังไม่ได้ ต้องร่วมมือกับภายนอกหรือภาคี คืออะไร กับใครบ้าง 9) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ต้องใช้เงินกับกิจกรรมใดในข้อที่ 6 บ้าง ถ้าทำ ข้อ 7 และ 8 ได้ดี จะช่วยให้ลดการใช้เงิน ในการลงทุนได้มาก

ขั้นตอนที่ 2 : ติดตามกระบวนการทำแผนธุรกิจชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 : การเชื่อมโยงต่อยอด งานพัฒนาเศรษฐกิจและทุนชุมชน โดยผลลัพธ์ใน

ขั้นตอนที่ 3 คือ การเกิดแผนธุรกิจชุมชนที่สมบูรณ์แบบ และการนำไปสู่การปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 4 : การศึกษาและการจัดทำชุดความรู้ กระบวนการทำแผนธุรกิจชุมชนและ การนำแผนธุรกิจชุมชนไปสู่การปฏิบัติ

หัวใจสำคัญของการจัดทำ “แผนธุรกิจเพื่อชุมชน”

หัวใจสำคัญของการจัดทำ “แผนธุรกิจเพื่อชุมชน” คือ การพัฒนาผู้นำองค์กรชุมชนให้ เกิดความเข้าใจ และเปลี่ยนวิธีคิดในการจัดทำธุรกิจของชุมชน จากการใช้ “เงินเป็นตัวตั้ง” มาเป็น

การใช้ “ทุน” ที่เป็นปัจจัยทางการผลิตในการประกอบการ หรือการรู้จักใช้ “ปัจจัยการผลิต ที่ประกอบด้วย ธรรมชาติ ทุนที่เป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้น และหนึ่งสมองสองมือ” ที่สอดคล้องกับวิถีชุมชนมาเป็นตัวตั้ง และทำให้องค์กรชุมชนเกิดความมั่นใจว่า “องค์กรชุมชน สามารถจัดการธุรกิจได้ด้วยตนเอง” เป็นธุรกิจเพื่อชุมชน เพื่อคนในชุมชนท้องถิ่น เกิดการช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ ในพื้นที่ที่หลากหลายทั้งผู้คน ชุมชน วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างเข้มแข็ง และยั่งยืน

คุณลักษณะ 8 ประการ ของชุมชนท้องถิ่นที่มีการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชน ประกอบด้วย

- 1) มีกระบวนการสำรวจข้อมูล และวิเคราะห์ระบบเศรษฐกิจของพื้นที่/ตำบล
  - 2) มีการตั้งเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและทุนชุมชน และตัวชี้วัดความสำเร็จ
  - 3) มีการจัดกลไกรับผิดชอบการทำงาน เช่น สภาองค์กรชุมชน องค์กรการเงิน กองทุน และกลุ่มต่างๆ
  - 4) มีการเชื่อมโยงความร่วมมือกับภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง
  - 5) มีการดำเนินการตามแผน เชื่อมโยงแผนไปสู่การพัฒนาด้านอื่นๆ
  - 6) มีเวทีเรียนรู้ สรุบทบทเรียน และจัดการความรู้/ถอดความรู้จากการทำงาน
  - 7) มีผลการเปลี่ยนแปลงจากการทำงานตามแผนอย่างเป็นรูปธรรม หรือเห็นผลได้อย่างชัดเจน
  - 8) มีการยกระดับงาน ขยายผลงานในเชิงพื้นที่ และนโยบาย
- ขั้นตอนการดำเนินงานพัฒนาเศรษฐกิจและทุนชุมชน

การสนับสนุนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชนนั้น ยึดหลักการพัฒนาแบบบูรณาการ โดยให้สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการพัฒนาด้วยตนเอง ซึ่งการสนับสนุนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชนนั้น พอช. ได้ให้การสนับสนุนตามความเหมาะสมของบริบทพื้นที่/ตำบล และความต้องการของขบวนองค์กรชุมชน เพื่อเสริมสร้างให้ชุมชนเข้มแข็ง โดยมีกลไกการทำงานที่มีองค์ประกอบจากหลากหลายภาคส่วนในพื้นที่/ตำบล ทั้งนี้องค์ประกอบนั้น จะต้องมีขบวนองค์กรชุมชนเป็นองค์ประกอบหลักในการดำเนินงาน

ดังนั้น ในการขับเคลื่อนงานเศรษฐกิจและทุนชุมชนให้เป็นจริง จึงมีขั้นตอนการดำเนินงานพัฒนาเศรษฐกิจและทุนชุมชนสำหรับพื้นที่ใหม่ที่กำลังสนใจดำเนินงานด้านพัฒนาเศรษฐกิจและทุนชุมชน และพื้นที่เดิม รวมถึงพื้นที่การพัฒนาจากประเด็นงานต่างๆ ที่สนใจยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจและทุนชุมชนของพื้นที่/ตำบลในรูปแบบใหม่ เพื่อการพัฒนาต่อยอด การแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและทุนชุมชนของคนในพื้นที่/ตำบล ให้ไปสู่ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองได้ในเรื่องเศรษฐกิจและทุนชุมชน

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน จะต้องมีการพัฒนาที่ต่อเนื่องกัน โดยจะต้องมีสิ่งที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ มีเครื่องมือเครื่องจักร มีทุนทรัพย์ มีร่างกาย แรงสมอง มีความสามารถในการประกอบการ มุ่งสู่การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ ต้องเกิดผลผลิตที่ก่อให้เกิดรายได้ที่ดีขึ้น สุขภาพที่ดีขึ้นของสมาชิกในชุมชน ต้องเกิดผลลัพธ์แก่คนในชุมชนนั้น ๆ มีการ “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเรียนรู้ ร่วมตรวจสอบ ร่วมแบ่งปัน” เพิ่มขึ้น หรือรักกันมากขึ้น และมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและธรรมชาติเพิ่มพูนดังมากขึ้น

2.3 หลักอิทธิบาท 4

2.3.1 ความหมายของหลักอิทธิบาท 4

พระครูโสภณปริยัติสุธี (ศรีบรรดร์ ธีรธมโม) (2552) ได้กล่าวถึงความหมายของอิทธิบาท 4 ไว้ดังนี้อิทธิบาท 4 เป็นหัวข้อที่นำศึกษาเหตุเพราะประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าได้ใช้หมวดธรรมข้อนี้พัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าโดยเฉพาะประเทศอุตสาหกรรมซึ่งมาจากคำว่าอุตสาหกรรม แปลว่า ความเพียรพยายาม และคำว่า กรรม แปลว่าการกระทำเมื่อรวมกันแล้วได้คำว่าประเทศอุตสาหกรรมซึ่งแปลว่า ประเทศที่ใช้ความเพียรพยายามในการสร้างกรรมให้เกิดขึ้นหรือประเทศที่ใช้อิทธิบาท 4 ในการสร้างประเทศสูง

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (2552) ได้ให้ความหมายของอิทธิบาท 4 ว่าหมายถึงธรรมที่เป็นเครื่องให้ถึงความสำเร็จ ธรรมทั้ง 4 ข้อ จะช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ฉันทะ (มีใจรัก) พอมีใจรักแล้วมันก็เกิดความ วิริยะ (พากเพียรทำ) ความเพียรพยายามเมื่อมีความเพียรพยายาม จิตตะ (เอาจิตฝึกฝน) ใจก็ฝึกฝนจดจ่ออยู่กับสิ่งนั้น เมื่อมีใจจดจ่อแล้วและ วิมังสา (ใช้ปัญญาสอบสวน) ก็สามารถจะใช้ปัญญาพิจารณาสอบสวนเรื่องราวนั้น ไตร่ตรองถึงข้อบกพร่อง ข้อที่ควรแก้ไข หาทางทดลองปรับปรุง อะไรต่าง ๆ เหล่านี้ก็ตามกันมา ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา เป็นชุดกันทีเดียว แต่ความจริงนั้นไม่จำเป็นต้องตามลำดับนี้

กานดา สังข์ชุม (2556) ได้กล่าวว่า อิทธิบาท 4 หมายถึง แนวทางในการปฏิบัติตนเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการทำงานเพื่อให้งานที่ทำเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ฉันทะ หมายถึงความพึงพอใจในงานที่ทำ วิริยะ หมายถึงความพากเพียรในการทำงาน จิตตะ หมายถึงความเอาใจใส่ต่องานที่ทำ และวิมังสา หมายถึงการไตร่ตรอง ตรวจสอบ ติดตาม ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานที่อยู่เสมอ

เสาวภา สุตประเสริฐ (2557) อิทธิบาท 4 หมายถึงเครื่องที่นำไปสู่ความสำเร็จ เป็นหลักเหนี่ยวจิตใจสำหรับผู้ที่ต้องการความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ อันประกอบไปด้วย ฉันทะ คือ ความพอใจในสิ่งที่ทำ วิริยะ คือ พากเพียรทำในสิ่งนั้น จิตตะ คือ ความเอาใจใส่ฝึกฝนในสิ่งนั้น วิมังสา คือ การใช้ปัญญาใคร่ครวญ ไตร่ตรอง พิสูจน์วิเคราะห์ในสิ่งที่ทำ

พระครูพิศาลธรรมรักขิต (2554) ได้ให้ความหมายของ อิทธิบาท 4 ได้แก่

1. ฉันทะ ความพอใจในการทำงาน
2. วิริยะ พากเพียรต่อสู้กับอุปสรรคที่เกิดขึ้น
3. จิตตะ การตั้งใจแน่วแน่ต่องานที่ได้รับมอบหมายหรือปฏิบัติอยู่นั้น

4. วิมังสา พิจารณาหาข้อบกพร่องเพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงในโอกาสต่อไปและพยายามรักษา ระดับของคุณภาพงานให้มั่นคง และก้าวหน้าต่อไปอย่างฉลาดและเข้าใจจริง

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า อธิธำบท 4 หมายถึง คุณธรรมพื้นฐานแห่งความสำเร็จตามที่ตนเองประสงค์ หรือหนทางที่นำไปสู่แห่งความสำเร็จ ที่ต้องการความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ความถูกต้อง และการเข้าถึงประโยชน์ เป็นหัวข้อที่นำศึกษาเหตุเพราะประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าได้ใช้หมวดธรรม ข้อนี้พัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า

2.3.2 ความสำคัญของหลักอธิธำบท 4

หลักธรรมที่เป็นเครื่องให้ถึงความสำเร็จ หรือทางแห่งความสำเร็จมี 4 ประการคือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ฉันทะ คือความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น วิริยะ คือ ความเพียรพยายาม จิตตะ คือ ความเอาใจใส่ในสิ่งนั้น วิมังสา คือ ความไตร่ตรองสอบสวนพิจารณาหรือหมายความว่า มีใจรักพากเพียรทำเอาจิตฝึกฝน ใช้ปัญญาสอบสวนนี้เป็นอธิธำบท 4

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2552) ความสำคัญของหลักอธิธำบท 4 ว่า อธิธำบท 4 นี้มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ และเป็นปัจจัยสัมพันธ์ซึ่งกันและกันความพอใจอย่างเดียวก่อน ไม่สามารถสร้างผลแห่งความสำเร็จของการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องมีความพอใจแล้วพยายามขวนขวายหาความรู้บ่อย ๆ โดยไม่เลิกกลางคัน มีความเพียรพิจารณาหาข้อบกพร่องในการเรียนแล้วปฏิบัติ สิ่งที่เกี่ยวข้องต่อการเรียนลดละเลิกสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องต่อการเรียนนั้นควรละเสีย เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนของตน

พระสิทธิพงษ์ สิทธิวาที (จันทร์สิงห์) (2558) ได้กล่าวถึงความสำคัญของอธิธำบท 4 จะเห็นได้ว่า ฉันทะและวิริยะเป็นหลักปฏิบัติที่ช่วย ให้บุคคลมีความรักในงานและมีความพากเพียร บากบั่น เพิ่มความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคในการทำงานได้เป็นอย่างดี โดยมีจิตตะและวิมังสา เป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานเอาใจใส่ในงานและตรวจสอบการทำงานอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ งานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

พระอธิการประเสริฐ กาญจน (วงเวียน) (2558) ได้กล่าวว่าความสำคัญของอธิธำบท 4 ว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาการปฏิบัติธรรมและการเรียนการศึกษา และการทำงานเป็นอย่างมาก เพราะถ้าขาดหลัก อธิธำบท 4 แล้วย่อมทำให้บุคคลนั้นไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน เพราะอธิธำบท 4 จะทำให้บุคคลที่นำไปปฏิบัตินั้นเกิดความพอใจในหน้าที่การงานของตน พร้อมทั้งมีความขยันหมั่นเพียร เอาใจใส่ในหน้าที่ของตนและกลับมาทบทวนไตร่ตรองหาข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น แล้วจึงนำข้อผิดพลาดนั้นไปแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นไป

ศรวัดน์ ปริยัติเมธี (2551) กล่าวว่า อธิธำบท 4 มีความสำคัญ หมายความว่า การทำงานทั้งหลาย ถ้าไม่ชี้แจงในงาน ทำงานไม่ควรให้คั่งค้าง ประเภทดินพอกหางหมู เมื่อมีงานมากก็ต้องรับทำให้เสร็จตามกำหนดทันที และต้องทำด้วยความสุข ด้วยความตั้งใจ งานที่ออกมาย่อมมีคุณภาพและประสบความสำเร็จโดยต้องยึดหลักอธิธำบท 4

พูนสุข ภูสุข (2555) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของหลักอธิธำบท 4 หมายถึง คุณเครื่องที่นำไปสู่ความสำเร็จ คำสอนทาง พระพุทธศาสนาซึ่งเป็นแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจสำหรับผู้ที่ต้องการความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ฉันทะ คือ ความพอใจ วิริยะ คือ ความพากเพียร จิตตะ คือ ความเอาใจใส่ และวิมังสา คือ การไตร่ตรอง

บุญมี แทนแก้วและคณะ (2538) ได้อธิบายว่า อธิธำมหาร 4 หมายถึง ธรรมอันเป็นทางแห่งความสำเร็จปฏิบัติงานได้ผลสำเร็จตามความประสงค์เรียกว่า “อธิธำมหาร” มี 4 อย่าง คือ

- 1) ฉันทะ พอใจในสิ่งนั้น
- 2) วิริยะ เพียรประกอบในสิ่งนั้น
- 3) จิตตะ เอาใจใส่ในสิ่งนั้นไม่วางธุระ
- 4) วิมังสา หมั่นตรองพิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้น

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า อธิธำมหาร 4 มีความสำคัญดังนี้ คือ เป็นหลักธรรมที่สำคัญต่อการพัฒนาการปฏิบัติธรรม การเรียนการศึกษา และการทำงานเป็นอย่างมาก และเป็นปัจจัยสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ความพอใจอย่างเดียวก่อนไม่สามารถสร้างผลแห่งความสำเร็จของการเรียนรู้ งานที่ออกมาย่อมมีคุณภาพและประสบความสำเร็จ

2.3.3 องค์ประกอบของหลักอธิธำมหาร 4

พุทธทาสภิกขุ (2551) กล่าวถึงองค์ประกอบของอธิธำมหาร 4 สรุปได้ดังนี้

1. ฉันทะ หมายถึง ความพอใจ ในสิ่งนั้นที่ทำให้ดีที่สุด
2. วิริยะ หมายถึง ความพากเพียร การกระทำที่ติดต่อไม่ขาดตอนเป็นระยะยาวจนประสบความสำเร็จ
3. จิตตะ หมายถึง ความไม่ทอดทิ้งสิ่งนั้น ทำสิ่งที่เป็นวัตถุประสงค์ให้เด่นชัดและมีสมาธิในการทำงาน
4. วิมังสา หมายถึง ความสอดส่องในเหตุและผลแห่งความสำเร็จเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ให้ลึกซึ้งยิ่ง ๆ ขึ้นไปตลอดเวลา

อาทิตยา จุฬาสตรีกุล และพระครูธีรวัสสาร (2559) กล่าวว่าองค์ประกอบของอธิธำมหาร 4 ประกอบด้วยหลักธรรมที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในด้านการเรียนและด้านอื่นอีกด้วยมี 4 ประการ

1. ฉันทะ คือ ความรัก ความพอใจ ในหน้าที่การเรียนและการงานของตนที่ได้รับมอบหมาย ไม่ทำเพื่อสักแต่ว่าทำมีความทุ่มเทเพื่อหวังให้การเรียนนั้น ออกมาได้เป็นที่ชื่นชอบและพอใจในตัวเอง และผู้อื่นด้วย
2. วิริยะ คือ ความเพียรพยายามในหน้าที่ การเรียนไม่ย่อท้อต่อการเรียนไม่ว่าจะยากหรือจะง่ายก็พยายามทนให้ถึงที่สุด ไม่ย่อท้อจนกว่าการเรียนจะประสบความสำเร็จหรือไม่เลิกความเพียรก่อนที่จะทำได้ด้วยตัวเอง
3. จิตตะ คือ ความเอาใจใส่ในการเรียนของตนเอง ไม่คิดไปในเรื่องอื่น นอกจากเรื่องเรียน เมื่อทำหน้าที่ของตนเองไม่สำเร็จ มีความใส่ใจเอาใจสู้อยู่ตลอดเวลา คอยตรวจหาข้อบกพร่องอยู่เสมอ เพื่อที่จะได้นำมาแก้ไขให้ดีขึ้น
4. วิมังสา คือ การใคร่ครวญไตร่ตรองหาเหตุผลของความผิดพลาดที่เกิดขึ้นว่ามันเกิดขึ้นได้ เพราะอะไรแล้วหาหนทางแก้ไขข้อบกพร่องนั้นให้ดียิ่งขึ้นไป

ว.วชิรเมธี (พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี) (2551) ได้กล่าวถึง การทำงานให้ประสบ ความสำเร็จตามแนวพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าทรงแนะนำให้ปฏิบัติตามหลักอธิธำมหาร 4 อธิธำมหาร แปลว่า หลักพื้นฐานแห่งความสำเร็จ หรือทางสู่ความสำเร็จ มีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1. ฉันทะ คือ มีใจรัก ทำงานด้วยใจรักงาน

2. วิริยะ คือ พากเพียรทำ รักแล้วต้องขยัน ความขยัน คือ ภาคปฏิบัติการของความรักความรักในงานจะทำให้เรารู้ว่าควรทำงานอะไร ส่วนความขยันจะทำให้งานนั้นก้าวไปสู่ความสำเร็จ การทำงานถ้าขาดความขยันความชำนาญก็จะไม่เกิด

3. จิตตะ คือ จดจำจ่อจิต หมายความว่า ทำอะไรก็ตามให้เจาะลงไป ปักใจลงไปในสิ่งนั้นอย่างลึกซึ้ง อย่างมุ่งมั่น อย่างจริงจัง และอย่างทุ่มเท ใครก็ตามที่ทำงานด้วยการเอาใจจดจ่ออยู่กับงานนั้น คนนั้นจะประสบความสำเร็จ

4. วิมังสา คือ วินิจวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์ และพัฒนานั่นเอง เมื่อเราทำงานอะไรก็ตาม ให้พินิจพิเคราะห์ สร้างสรรค์พัฒนา พระพุทธเจ้าทรงเป็นตัวอย่างของนักวิจัยชั้นยอดของโลกพระองค์ทรงสามารถสร้างปัญญาขึ้นมาใหม่จากเหตุการณ์ที่คนทั้งหลายมองไม่เห็นว่าเป็นทางมาของปัญญาได้อย่างไร หากเราจำพุทธประวัติได้ก็จะพบว่า สาเหตุที่ทำให้พระพุทธเจ้าแต่เมื่อยังเป็นเจ้าชายสิทธัตถะเสด็จออกผนวชก็เป็นเพราะว่าพระองค์ทรงรู้จักใช้ปัญญาในเชิงสร้างสรรค์อันได้แก่การรู้จักคิดเชิงวิเคราะห์

ปริญญ์ จงวัฒนา (2550) กล่าวว่า อิทธิบาท 4 เป็นคุณธรรม 4 ประการที่เป็นฐานนำไปสู่ความสำเร็จ ดังนี้

1. ฉันทะ ความพอใจ ความพึงใจที่จะกระทำกิจใด ๆ เพื่อให้ได้รับผลสำเร็จตามปรารถนา
2. วิริยะ ความเพียร คือ มีความขยันหมั่น เพียรที่จะกระทำกิจใด ๆ ที่ได้ตั้งปรารถนาไว้แล้ว และได้มีความพอใจ กระทำแล้วให้สำเร็จลุล่วงตามปรารถนา

3. จิตตะ จิตจดจ่อ คือ มีสติ มีสมาธิ ในการที่จะกระทำกิจใด ๆ ที่ตั้งปรารถนาไว้แล้วได้มีความพอใจ พึงใจ ต่อกิจกรรมนั้นแล้วได้ใช้ความเพียรพยายามแล้ว ก็ต้องใช้กำลังใจ กำลังความคิด กำลังสติปัญญา และสมาธิไม่หันเหไปทางอื่น การกระทำกิจนั้น ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปตามปรารถนา

4. วิมังสา ความไตร่ตรอง ทดสอบ ทดลอง พินิจพิจารณาเมื่อกระทำการสิ่งใด ๆ แล้วย่อมประสบปัญหาใหญ่บ้างเล็กบ้าง ก็ต้องใช้การใคร่ครวญพิจารณาถึงปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นด้วยอุบายปัญญา ตั้งข้อสมมติฐานเป็นเหตุ เพื่อที่จะหาปัจจัยองค์ประกอบในสิ่งที่ตนรู้มาเป็นข้อเปรียบเทียบเชิงกระทบ เพื่อที่จะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และทำการทดสอบทดลอง สามารถให้ผลได้จริงตามที่ตั้งข้อสมมติหรือไม่ กระทำซ้ำแล้วซ้ำอีกจนมีความแน่ใจจนสามารถประสบกับความสำเร็จได้ตามปรารถนาตั้งใจ

พระวีระวัฒน์ วีระพัฒน์ (ธงสิบลี) (2558) ได้กล่าวว่า อิทธิบาท 4 ประกอบไปด้วย

1. ฉันทะ คือ ความพอใจ ความมีใจรักในสิ่งที่ทำ และพอใจใฝ่รักในจุดหมายของสิ่งที่ทำอยากทำสิ่งนั้น ๆ ให้สำเร็จอยากให้งานนั้นหรือสิ่งนั้นบรรลุถึงจุดหมาย และปรารถนาจะทำให้ ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไป ซึ่งจะแสดงออกมาด้วยการกระทำด้วยความพอใจ เต็มใจ และสนใจในสิ่งที่ตนกำลังกระทำอยู่ หรืองานที่ได้รับมอบหมายให้กระทำ ทำงานด้วยใจรัก

2. วิริยะ คือ ความเพียร ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ทอดถอย ซึ่งแสดงออกมาด้วยความเพียรพยายามในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรู้สึกไม่ทอดถอย และมีความกล้าที่จะกระทำงานนั้น ๆ ถ้าเห็นอะไรเป็นอุปสรรคหรืองานที่มาอยู่ข้างหน้าแล้ว จะต้องเอาชนะทำให้สำเร็จ ทำงานให้เป็นเรื่องที่ทำหายจะสู้และจะพยายามเพื่อทำให้สำเร็จ

3. จิตตะ คือ ความตั้งใจ หรือเอาใจฝักใฝ่ ได้แก่ ความมีจิตผูกพัน จดจ่อเฝ้าคิดเรื่องนั้นใจอยู่กับงานนั้น ไม่ปล่อยไม่ห่างไปไหน ไม่สนใจไม่รับรู้เรื่องอื่น ๆ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิดเอาใจฝักใฝ่ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป อุทิศตัวอุทิศใจให้แก่สิ่งที่ทำซึ่งแสดงออกมาด้วยการเอาใจใส่ จดจ่อ ตั้งใจในการทำงานอย่างจริงจังไม่ปล่อยให้ความคิดฟุ้งซ่าน

4. วิมังสา คือ ความไตร่ตรอง หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น ชอบคิดค้นหาเหตุผล ชอบสอบสวนทดลอง มีการวางแผนวัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง ซึ่งแสดงออกด้วยการใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรองหาเหตุผลในสิ่งที่กระทำด้วยความพิถีพิถันระหัด มีการวางแผน และวัดผลงานที่กระทำเสมอ

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า องค์ประกอบของอิทธิบาท 4 ได้แก่ การทำงานให้ประสบความสำเร็จตามแนวพุทธศาสนา มีอยู่ 4 ประการด้วยกัน 1) ฉันทะ ความพอใจ ทำงานด้วยใจรักงาน 2) วิริยะ ความเพียรพยายามในหน้าที่ 3) จิตตะ จิตจดจ่อ ความเอาใจใส่ในการทำงานของตนเอง 4) วิมังสา คือ วินิจวิจัย การใคร่ครวญไตร่ตรองหาเหตุผล

2.4 บริบทของพื้นที่ที่ศึกษา

ข้อมูลนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

1. ประวัติการจัดตั้งนิคมฯ/ประเภทของนิคมฯ

ประวัติการจัดตั้งนิคมฯ นิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จัดตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2506 และกรมประชาสงเคราะห์เป็นผู้ดำเนินการจัดตั้ง เมื่อวันที่ 14 เมษายน 2507 โดยมีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2528 ในเขตท้องที่ 3 อำเภอ คือ อำเภออุบลรัตน์ อำเภอน้ำพอง และอำเภอเขาสวนกวาง มีพื้นที่ 370,700 ไร่

2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง

1. เพื่อจัดสรรที่ดินให้แก่ราษฎรที่อพยพออกจากเขตน้ท่วมในการสร้างเขื่อนอุบลรัตน์
2. เพื่อจัดสรรที่ดินให้กับราษฎรที่เข้าไปตั้งถิ่นฐานในเขตพื้นที่ แนนบายพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคม

3. เพื่อจัดสรรที่ทำกินให้กับราษฎรที่ไม่มีที่ทำกินเป็นของตนเอง

4. เพื่อพัฒนาประชากรหรือราษฎรเป้าหมายร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้มีคุณภาพชีวิตความเป็นพื้นฐานตาม เกณฑ์การพัฒนาชนบทแห่งชาติ

งานนิคมสร้างตนเอง เป็นบริการสวัสดิการสังคมรูปแบบหนึ่ง ซึ่งได้ดำเนินการมาพร้อมกับการก่อตั้ง กรมประชาสงเคราะห์เมื่อปี พ.ศ.2483 โดย ฯพณฯ จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ในสมัยนั้นได้มี แนวความคิดที่จะนำเอาที่ดินรกร้างว่างเปล่ามาใช้ประโยชน์เพื่อสงเคราะห์คนยากไร้ให้ได้มีที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน ในลักษณะชุมชนที่เป็นระเบียบและพัฒนาให้มีรายได้และคุณภาพชีวิต

ที่ดีขึ้น แล้วให้กรรมสิทธิ์ในที่ดินแห่งนั้น ชุมชนที่เป็นระเบียบซึ่งเกิดขึ้นนี้เรียกว่า “นิคมสร้างตนเอง” และราษฎรที่ได้รับการจัดสรรที่ดินเรียกว่า “สมาชิกนิคม” นิคม สร้างตนเองแห่งแรกได้จัดตั้งขึ้นในระยะนั้น ได้แก่ “นิคมสร้างตนเองในจังหวัดลพบุรี และจังหวัดสระบุรี”

ในปี พ.ศ. 2485 ได้มีการตราพระราชบัญญัติที่ดินเพื่อการครองชีพขึ้นเพื่อให้อำนาจรัฐบาล โดย กรม ประชาสงเคราะห์ จัดตั้งนิคมสร้างตนเอง และต่อมาได้มีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2504 และครั้งสุดท้ายได้แก้ไขปรับปรุง เมื่อ พ.ศ. 2511 ใช้เป็นหลักในการจัดตั้งและดำเนินงานนิคม สร้างตนเองต่อมาจนถึงทุกวันนี้

การจัดตั้งนิคมสร้างตนเองในระยะแรกมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อช่วยเหลือราษฎรยากจนที่ขาดแคลน ที่ดินทำกิน และเพื่อแก้ไขปัญหาการอพยพเข้ามาหางานทำในเมืองจนเกิดปัญหาสังคมเมือง แต่หลังจากได้มีการ ปรับเปลี่ยนนโยบายเศรษฐกิจ ซึ่งปรากฏรูปแบบชัดเจนเมื่อมีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 - 2509) เป็นต้นมา การจัดตั้งนิคมสร้างตนเองได้ถูกนำมาใช้เป็นกลไกหรือเครื่องมือของรัฐในการแก้ไขปัญหา ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองและความมั่นคงของชาติ

1) ขนาดและจำนวนเนื้อที่ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง

เนื้อที่ 307,700 ไร่

มาตราส่วน 1:50000

2) เนื้อที่นิคมสร้างตนเอง ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง

- มีจำนวน 145 หมู่บ้าน 14 ตำบล 3 อำเภอ 1 จังหวัด

- จำนวนเนื้อที่ทั้งหมด 307,700 ไร่

3) อาณาเขต เขตการปกครอง ประชากรในปัจจุบันของนิคมสร้างตนเอง

3.1) สภาพทางภูมิศาสตร์ของนิคมสร้างตนเอง

ที่ตั้งและอาณาเขต

ที่ทำกรนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ ตั้งอยู่ที่เลขที่ 204 หมู่ที่ 9 ตำบลโคกสูง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น รหัสไปรษณีย์ 40250 โทรศัพท์/โทรสาร 0-4343-1254 (อยู่ระหว่างหลักกิโลเมตรที่ 9-10 ของทางหลวงจังหวัด หมายเลข 2019 เส้นทางแยกจากถนนมิตรภาพไปเขื่อนอุบลรัตน์) มีระยะทางห่างจากอำเภอเมือง ขอนแก่น 36 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ จรดบ้านศรีสุขสำราญ และตำบลนาจิว อำเภอเขาสวนกวาง

ทิศใต้ จรดบ้านห้วยหินลาด อำเภอเมือง

ทิศตะวันออก จรดทางรถไฟขอนแก่น - อุดรธานี

ทิศตะวันตก จรดเทือกเขาภูพานคำ อำเภออุบลรัตน์

เขตการปกครอง จำนวน 163 หมู่บ้าน 14 ตำบล 3 อำเภอ 1 จังหวัด

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น จากการศึกษาค้นคว้ารายงานการวิจัยต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

ปัทมทัต บณขุณฑ และคณะ (2562) การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลอิสาน อำเภอมือ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอมือ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมีส่วนร่วมในระดับมากและด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอมือ จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05 ข้อเสนอแนะคือ ควรกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล กระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนติดตามผลการดำเนินงานของการพัฒนาในชุมชน และกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสออกมามีส่วนร่วม จากงานวิจัยข้างต้น ปัญหาการขาดความรู้ของประชาชน

ศุภรดา บงสูงเนิน (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปะตง อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ผลการวิเคราะห์พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการร่วมคิดอยู่ในระดับปานกลางและพบว่าระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ ประชาชนร่วมเสนอปัญหาหรือความเดือดร้อนของชุมชนต่อเวทีประชาคม ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการร่วมวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ ทราบหรือไม่ว่ามีคนเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกโครงการ/กิจกรรม และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการร่วมติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่าระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ เข้าร่วมตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณตามกิจกรรมในแผนพัฒนา อบต. ส่วนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการปฏิบัติและด้านการร่วมรับประโยชน์อยู่ในระดับสูง ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล แตกต่างกันข้อค้นพบเป็นไปตามสมมติฐานผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปะตง อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปะตง อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ส่วนเพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ

องค์การบริหารส่วนตำบลปะตง อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

กীরติวรรณ กัลยาณมิตร และคณะ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้ คือ ประชาชนในชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ทั้งด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ส่วนผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร พบว่า รายได้ ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชน และปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน แต่เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นไม่ต่างกัน ปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ปัญหาการขาดเวลาในการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม การขาดความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วม ไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงานในกิจกรรมหรือโครงการ ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่กล้าแสดงความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ ประชาชนต้องการสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์มากกว่าที่มีในโครงการ การมองเห็นผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าผลประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนบางกลุ่มมากกว่าความเข้มแข็งที่จะเกิดขึ้นแก่ชุมชน และประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจในการติดตามประเมินผลของกิจกรรมต่าง ๆ

ภานุวัฒน์ แก้วแหยม (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี รายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 11 คน โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน 3) เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหา อุปสรรค ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน ผลการวิจัย พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน มีแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และพบว่าตัวแบบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation Spectrum) ของสมาคมการมีส่วนร่วมสากล (International Association for Public Participation - IAP2) โดยปัญหาและอุปสรรคที่พบ ดังนี้ 1) ประชาชนยังไม่ให้ความสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 2) ประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

3) ประชาชนบางส่วนยังมีข้อสงสัยในข้อมูลการเสนอปัญหา ความต้องการ และขาดความเชื่อมั่นต่อการเสนอข้อมูล ซึ่งมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ดังนี้ 1) การจัดโครงการ/กิจกรรมให้ความรู้แก่ประชาชนให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 2) การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนทางช่องทางต่าง ๆ 3) การสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชน

เลิศชาย หอมหวล และ พิชัยรัฐ หมีนด้วง (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84, S.D.= 0.42$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.30, S.D.= 0.37$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.45, S.D.= 0.78$) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ พบว่า โดยภาพรวมประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ประคอง สุคนธจิตต์ และคณะ (2561) การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชนทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวางแผน ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการค้นหาปัญหา ด้านการติดตามผลและด้านการดำเนินการตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส สถานภาพทางสังคมต่างกัน มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนประชาชนที่มีอาชีพ รายได้ และรายจ่ายของครัวเรือนต่างกัน มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชนแตกต่างกันเฉพาะบางด้านเท่านั้น

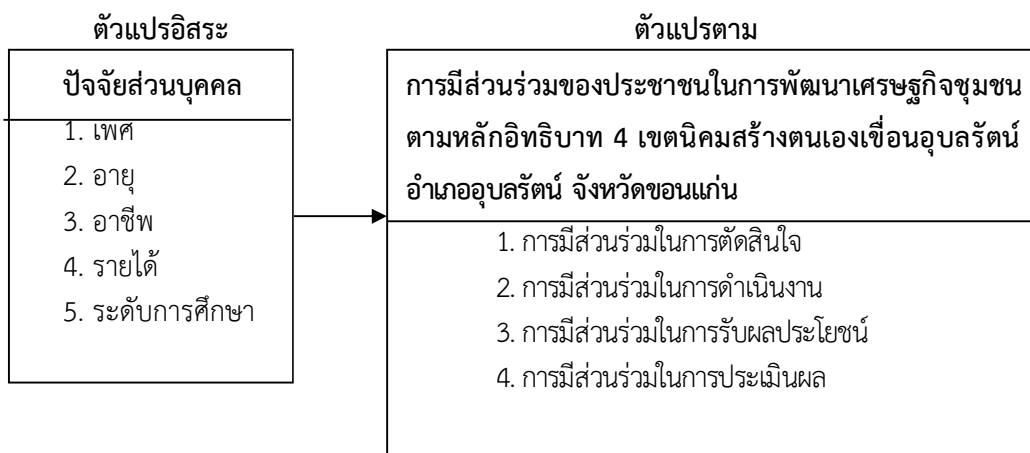
จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความแตกต่างกัน ปัจจัยส่วนบุคคลบางปัจจัยไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่ปัจจัยส่วนบุคคลบางปัจจัยมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้เกิดปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม การมีสิทธิ์เข้าร่วมในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่มาของงานวิจัยในครั้งนี้

2.6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 2.1 ตารางสังเคราะห์กรอบแนวคิด

ที่	การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักกอิธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น	เลิศชาย ทอมทาล (2564)	ภาณุวัฒน์ แก้วเทพม (2563)	ศิริวรรณ กัลยาณมิตร (2563)	ศุภรดา บงสูงเนิน (2562)	ปิณฑิต บงขุนทด (2562)	พระวรวัชย์ สนธิธมโม (2561)	ทงสะกรานต์ สุทธิญรัตน์ (2558)	รวม
1.	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	/	/	/			/	/	5
2.	การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	/	/	/		/	/	/	6
3.	การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	/	/	/	/	/		/	6
4.	การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	/	/	/		/		/	4
5.	การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน				/				1

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับ“การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักกอิธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น” ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยสามารถเขียนเป็นแผนภูมิกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นเชิงปริมาณเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น เพื่อศึกษาเชิงปริมาณโดยมี วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยการศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือวิจัย
- 3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผล
- 3.7 การวัดค่าตัวแปร
- 3.8 สถิติที่ใช้ในการวิจัย
- 3.9 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น (มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และอายุ 18 ปีขึ้นไป) จำนวน 29,431 คน (สถิติจำนวนประชากรแยกอายุ สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น โดยผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967, p. 99; อ้างถึงใน สำเร็จ จันทรสุวรรณ, 2547 : 38) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 395 คน

3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Proportional Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนขนาดของกลุ่มประชากรในแต่ละตำบล จากนั้นสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบจับฉลากไม่ใส่กลับ จนได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967, p. 99; อ้างถึงใน สำเร็จ จันทรสุวรรณ, 2547 : 38) ดังนี้

	N	=	$\frac{N}{1+Ne^2}$
เมื่อ	n	=	ขนาดของหน่วยตัวอย่าง
	N	=	ประชากรทั้งหมด
	e	=	ระดับความคลาดเคลื่อนกลุ่มตัวอย่าง
ประชากร	N	=	29,431 คน
	e	=	0.05
แทนค่า	n	=	$\frac{29,431}{1+29,431 (0.05)^2}$
		=	$\frac{29,431}{1+29,431 (0.0025)}$
	n	=	395 คน

ดังนั้น จึงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 395 คน

3.2.2 ดำเนินการหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตำบล โดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) เทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากขนาดของประชากรในแต่ละตำบล ดังตารางที่ 3.1

ด้วยสูตร	$\frac{\text{จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในตำบล}}{\text{ประชากรทั้งหมด}}$
----------	--

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามตำบล

ตำบล	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (คน)	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ตำบลบ้านดง	7,627	102
ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์	2,900	38
ตำบลนาคำ	4,712	63
ตำบลศรีสุขสำราญ	3,945	52
ตำบลทุ่งโป่ง	3,893	52
ตำบลโคกสูง	6,354	85
รวม	29,431	395

3.2.3 เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านแล้ว จึงสุ่มรายชื่อประชาชนในแต่ละหมู่บ้านดังกล่าว โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบจับฉลากไม่ใส่กลับจนได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

3.3 เครื่องมือวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) อาชีพ 4) รายได้ 5) ระดับการศึกษา ข้อคำถามเป็นลักษณะการตรวจสอบรายการ (Checklist) และเป็นคำถามปลายปิด (Close Ended Questionnaires)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักกอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น โดยข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ระดับคะแนน (Rating Scale) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เลือกตอบคำถาม 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

มากที่สุด	กำหนดให้	5	คะแนน
มาก	กำหนดให้	4	คะแนน
ปานกลาง	กำหนดให้	3	คะแนน
น้อย	กำหนดให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	กำหนดให้	1	คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น จากเอกสารตำรา รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.4.2 ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบตรวจรายการ (Checklist)

3.4.3 ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประเมินค่าตามแบบของลิเคิ์ท

3.4.4 ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม

3.4.5 นำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา

3.4.6 นำแบบสอบถามจากข้อ 3.4.5 ที่ผ่านการตรวจแก้ไขเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาหาความตรงของเนื้อหา และความชัดเจนเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ซึ่งมีรายชื่อดังต่อไปนี้

1. ดร.อภิชาติ เหมือยไธสง

การศึกษา	รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รป.ด.)
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

2. ดร.เอนก มูลมา

การศึกษา	รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รป.ด.)
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

3. ดร.อัครเดช นีละโยธิน

การศึกษา	ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ศษ.ด.)
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

3.4.7 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้

$$\text{สูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	หมายถึง	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	หมายถึง	แทนผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในข้อนั้น
	N	หมายถึง	แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ ต้องมีค่า ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

3.4.8 นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจแก้จากผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลอง (Try - Out) จำนวน 30 คน โดยใช้กับประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเอง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.788

3.4.9 จัดพิมพ์แบบสอบถาม เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินงานในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยเดินทางไปตำบลบ้านดง ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ ตำบลนาคำ ตำบลศรีสุขสำราญ และตำบลทุ่งโป่ง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น เพื่อแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 395 คน การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือ ในการจัดเก็บข้อมูลจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ภาควิชาศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรกรรมขอนแก่น เพื่อขอความร่วมมือถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกเทศมนตรีเทศบาล ในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น
2. ผู้วิจัยได้ติดต่อประธานชุมชนในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บ ข้อมูล
3. ทำการซักซ้อมความเข้าใจกับผู้ร่วมที่จะไปแจกแบบสอบถาม เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมกับอธิบายแบบสอบถามโดยละเอียดเพื่อช่วยให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องและตรงกัน
4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น
5. ในการแจกแบบสอบถาม ผู้วิจัยทำการติดต่อกับผู้ใหญ่บ้านที่เป็นผู้นำในพื้นที่ก่อนลงพื้นที่จริงในเขตตำบลบ้านดง ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ ตำบลนาคำ ตำบลศรีสุขสำราญ และตำบลทุ่งโป่ง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น เพื่อที่จะได้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของแต่ละพื้นที่ จะได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. ในกรณีที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่สามารถตอบได้เอง ผู้วิจัยและทีมงานจะให้การอ่านแบบสอบถามให้เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุ
7. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจนครบตาม จำนวน 395 ชุด ตามที่กำหนดของกลุ่มตัวอย่าง
8. นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถามว่ากลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 395 ชุด เพื่อนำมาทำการวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติประมวลผลต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์มีดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในเครื่องมือที่ได้รับคืนมา
2. แจกนับแบบสอบถามตามข้อ 1 และตรวจให้คะแนนแต่ละฉบับเป็นรายข้อตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. นำผลการแจ้งนับและคะแนนมาหาค่าทางสถิติ ดังนี้

3.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าความถี่และค่าร้อยละ แล้วเสนอแบบความเรียง

3.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.3 การทดสอบสมมุติฐาน เป็นการเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการบริการสาธารณะตามปัจจัยด้านบุคคลของผู้ที่ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา ใช้สถิติทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.4 ข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น รวบรวมข้อมูลทำการจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นแล้วเรียบเรียงนำเสนอในรูปแบบวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

3.7 การวัดค่าตัวแปร

3.7.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ แบ่งเป็น   ( ) ชาย   ( ) หญิง
2. อายุ แบ่งเป็น   ( ) 18 – 40 ปี   ( ) 41 – 60 ปี
    ( ) 61 – 80 ปี   ( ) 81 ปีขึ้นไป
3. อาชีพ   ( ) เกษตรกรรม
    ( ) ค้าขาย
    ( ) รับจ้าง
    ( ) ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
4. รายได้   ( ) ต่ำกว่า 3,001 บาท
    ( ) 3,001 – 6,000 บาท
    ( ) 6,001 – 9,000 บาท
    ( ) มากกว่า 9,001 บาท
5. ระดับการศึกษา แบ่งเป็น   ( ) ประถมศึกษา
    ( ) มัธยมศึกษาตอนต้น/ปวช.
    ( ) อนุปริญญา/ปวส.
    ( ) ปริญญาตรีขึ้นไป

3.7.2 ตอนที่ 2 เกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น กำหนดไว้ 5 ระดับ คือ

มากที่สุด	ระดับคะแนน	5
มาก	ระดับคะแนน	4
ปานกลาง	ระดับคะแนน	3
น้อย	ระดับคะแนน	2
น้อยที่สุด	ระดับคะแนน	1

โดยใช้เกณฑ์เฉลี่ยในการแปลผล ดังนี้

4.20 – 5.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับ มากที่สุด

3.40 – 4.19 หมายถึง ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับ มาก

2.60 – 3.39 หมายถึง ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับ ปานกลาง

1.80 – 2.59 หมายถึง ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับ น้อย

1.00 – 1.79 หมายถึง ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{\text{จำนวนระดับสูงสุด}-\text{จำนวนระดับต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับทั้งหมด}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.8$$

(ขีดจำกัดบนของชั้นแรก = ขีดจำกัดล่างของชั้นแรก + ขนาดชั้น - 0.01)

(สำเร็จ จันทรสุวรรณ และสุวรรณ บัวทวน, 2547, หน้า 245) โดยใช้เกณฑ์เฉลี่ยในการแปลผล

3.8 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลและตอบวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างตัวแปรอิสระที่มีตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD.

3.9 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอในรูปแบบตารางและบรรยายประกอบใต้ตาราง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา และการทดสอบสมมติฐานการศึกษา ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ โดยแบ่งการนำเสนอข้อมูลออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ผลการศึกษามีดังนี้ ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	189	47.85
หญิง	206	52.15
รวม	395	100.00

จากตารางที่ 4.1 ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 52.15 และเพศชาย จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 47.85

ตารางที่ 4.2 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

ระดับอายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
18 - 40 ปี	42	10.63
41 - 60 ปี	160	40.51
61 - 80 ปี	176	44.56
81 ปีขึ้นไป	17	4.30
รวม	395	100.00

จากตารางที่ 4.2 ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ โดยจำแนกตามอายุ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับอายุ 61 – 80 ปี จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44.56 รองลงมา คือ ระดับอายุ 41 – 60 ปี จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40.51 ระดับอายุ 18 - 40 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.63 และน้อยที่สุด คือ อยู่ในระดับอายุ 81 ปีขึ้นไป จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.30

ตารางที่ 4.3 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เกษตรกร	86	21.77
ค้าขาย	108	27.34
รับจ้างทั่วไป	154	38.99
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	47	11.90
รวม	395	100.00

จากตารางที่ 4.3 ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ โดยจำแนกตามอาชีพ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 38.99 รองลงมา คือ ค้าขาย จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27.34 เกษตรกร จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 21.77 และน้อยที่สุด คือ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.90

ตารางที่ 4.4 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 3,001 บาท	33	8.35
3,001 - 6,000 บาท	98	24.81
6,001 - 9,000 บาท	167	42.28
9,001 ขึ้นไป	97	24.56
รวม	395	100.00

จากตารางที่ 4.4 ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ โดยจำแนกตามรายได้ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ส่วนใหญ่มีรายได้ 6,001 - 9,000 บาท จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 42.28 รองลงมา คือ 3,001 - 6,000 บาท จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.81 9,001 ขึ้นไป จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 24.56 และน้อยที่สุด คือ ต่ำกว่า 3,001 บาท จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.35

ตารางที่ 4.5 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับประถมศึกษา	93	23.54
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	69	17.47
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	89	22.53
ระดับอนุปริญญา/ปวส.	103	26.08
ระดับปริญญาตรีขึ้นไป	41	10.38
รวม	395	100.00

จากตารางที่ 4.5 ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ โดยจำแนกตามระดับการศึกษา เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ระดับอนุปริญญา/ปวส. จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 26.08 รองลงมา คือ ระดับประถมศึกษา จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 23.54 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 22.53 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.47 และน้อยที่สุด คือ ระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.38

4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีลักษณะข้อมูลทั่วไป ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น โดยรวมกรอบแนวคิดพื้นฐานการมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับ ดีมาก

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น

ข้อ	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.79	.80	มาก
2.	ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.66	.76	มาก
3.	ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.45	.79	มาก
4.	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.43	.74	มาก
	โดยรวม	3.58	.60	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ข้อ	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ท่านพึงพอใจที่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	3.83	1.00	มาก
2.	ท่านพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นและเสนอแนะในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	3.89	.92	มาก
3.	ท่านเอาใจใส่ในการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายหรือแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	3.90	.91	มาก
4.	ท่านไตร่ตรอง ตรวจสอบในการลงมติเห็นชอบโครงการในที่ประชุม	3.71	.82	มาก
5.	ท่านมีส่วนร่วมในการคัดเลือกกรรมการโครงการ	3.64	.89	มาก
โดยรวม		3.79	.80	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเอาใจใส่ในการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายหรือแนวทางในการดำเนินงาน รองลงมา คือ ท่านพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นและเสนอแนะในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ท่านพึงพอใจที่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ท่านไตร่ตรอง ตรวจสอบในการลงมติเห็นชอบโครงการในที่ประชุม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการคัดเลือกกรรมการโครงการ

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ข้อ	ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ท่านพึงพอใจที่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	3.66	.79	มาก
2.	ท่านพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนดำเนินงาน	3.65	.79	มาก
3.	ท่านเอาใจใส่โดยมีส่วนร่วมในประชาสัมพันธ์โครงการ	3.68	.80	มาก
4.	ท่านไตร่ตรอง ตรวจสอบในการบริจาคสิ่งของอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เงิน เช่น วัสดุ อุปกรณ์ ในการดำเนินงาน	3.66	.84	มาก
5.	ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	3.64	.86	มาก
โดยรวม		3.66	.76	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยรวมทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเอาใจใส่โดยมีส่วนร่วมในประชาสัมพันธ์โครงการ รองลงมา คือ ท่านพึงพอใจที่มีส่วนร่วมออกแรงในการทำกิจกรรมพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ท่านไตร่ตรอง ตรวจสอบในการบริจาคสิ่งของอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เงิน เช่น วัสดุ อุปกรณ์ ในการดำเนินงาน ท่านพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนดำเนินงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ข้อ	ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ท่านพึงพอใจที่มีส่วนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	3.47	.83	มาก
2.	ท่านพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณมาพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	3.47	.84	มาก
3.	ท่านเอาใจใส่โดยร่วมเป็นวิทยากรในโครงการ	3.49	.85	มาก
4.	ท่านไตร่ตรอง ตรวจสอบการใช้ทรัพยากรแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	3.43	.85	มาก
5.	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดซื้อ วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการทำกิจกรรม	3.37	.84	ปานกลาง
โดยรวม		3.45	.79	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยรวมทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเอาใจใส่โดยร่วมเป็นวิทยากรในโครงการ รองลงมา คือ ท่านพึงพอใจที่มีส่วนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ท่านพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณมาพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ท่านไตร่ตรอง ตรวจสอบการใช้ทรัพยากรแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ท่านมีส่วนร่วมในการจัดซื้อ วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการทำกิจกรรม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง คือ ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ข้อ	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ท่านพึงพอใจที่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินผลของโครงการ	3.35	.90	ปานกลาง
2.	ท่านพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	3.34	.89	ปานกลาง
3.	ท่านเอาใจใส่โดยร่วมให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ	3.47	.82	มาก
4.	ท่านได้ตรงตรง ตรวจสอบการส่งเสริมสนับสนุนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนต่อไปในอนาคต	3.50	.84	มาก
5.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการวางนโยบาย แก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	3.48	.82	มาก
โดยรวม		3.43	.74	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านได้ตรงตรง ตรวจสอบการส่งเสริมสนับสนุนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนต่อไปในอนาคต รองลงมา คือ ท่านได้มีส่วนร่วมในการวางนโยบาย แก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ท่านเอาใจใส่โดยร่วมให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ท่านพึงพอใจที่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินผลของโครงการ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง คือ ท่านพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

4.3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยวิเคราะห์เปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ใช้สถิติทดสอบที (t-test) อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one - way ANOVA)

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่แตกต่างกัน สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H0: ประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ไม่แตกต่างกัน

H1: ประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ค่าโดย Independent Samples t Test ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเป็นอิสระกัน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก H0 ก็ต่อเมื่อ Sig (2-tailed) น้อยกว่า .05 ผลการทดสอบสมมติฐานแสดงเป็นตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.11 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ

(n = 395)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4	เพศชาย		เพศหญิง		t	sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.73	.82	3.86	.78	-1.624	.105
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.66	.77	3.66	.75	.041	.967
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.42	.79	3.47	.79	-.537	.591
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.42	.75	3.44	.73	-.209	.834
โดยรวม	3.56	.60	3.61	.59	-.774	.440

จากตารางที่ 4.11 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ประชาชนเพศชายและเพศหญิง มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนแตกต่างกัน สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H0: ประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ไม่แตกต่างกัน

H1: ประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ค่าโดยใช้ one - way ANOVA ใช้กลุ่มตัวอย่างตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไปที่เป็นอิสระกัน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐาน ก็ต่อเมื่อ Sig (2 tailed) น้อยกว่า .05 ผลการทดสอบสมมติฐานแสดงเป็นตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.12 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ

(n = 395)						
การมีส่วนร่วมของ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ประชาชนในการพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	1.154	3	.385	1.076	.359
เศรษฐกิจชุมชนตาม	ภายในกลุ่ม	139.794	391	.358		
หลักอิทธิบาท 4 จำแนก	รวม	140.948	394			
ตามอายุ						

จากตารางที่ 4.12 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น โดยรวมจำแนกตามอายุพบว่า ประชาชนในทุกอายุ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.13 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ โดยแยกเป็นรายด้าน

(n = 395)						
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	1.327	3	.442	.681	.564
	ภายในกลุ่ม	253.901	391	.649		
	รวม	255.228	394			
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.771	3	.590	1.027	.380
	ภายในกลุ่ม	224.738	391	.575		
	รวม	226.510	394			
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	4.840	3	1.613	2.634	.050
	ภายในกลุ่ม	239.503	391	.613		

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
	รวม	244.343	394			
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	1.530	3	.510	.928	.427
	ภายในกลุ่ม	214.905	391	.550		
	รวม	216.435	394			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.154	3	.385	1.076	.359
	ภายในกลุ่ม	139.794	391	.358		
	รวม	140.948	394			

จากตารางที่ 4.13 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ โดยรวม และรายด้าน พบว่า ประชาชนในทุกอายุ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนแตกต่างกัน สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H0: ประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ไม่แตกต่างกัน

H1: ประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ค่าโดยใช้ one - way ANOVA ใช้กลุ่มตัวอย่างตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไปที่เป็นอิสระกัน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐาน ก็ต่อเมื่อ Sig (2 tailed) น้อยกว่า .05 ผลการทดสอบสมมติฐานแสดงเป็นตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.14 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลัก
อิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอาชีพ

(n = 395)

การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการ พัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนตามหลักอิทธิ บาท 4 จำแนกตาม อาชีพ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
	ระหว่างกลุ่ม	5.094	3	1.698	4.887*	.002
	ภายในกลุ่ม	135.854	391	.347		
	รวม	140.948	394			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.14 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น โดยรวม จำแนกตามอาชีพ พบว่า ประชาชนในทุกอาชีพ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.15 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตาม
หลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนก
ตามอาชีพ โดยแยกเป็นรายด้าน

(n = 395)

การมีส่วนร่วมของประชาชนใน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตาม หลักอิทธิบาท 4	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	3.871	3	1.290	2.007	.112
	ภายในกลุ่ม	251.357	391	.643		
	รวม	255.228	394			
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	10.982	3	3.661	6.641*	.000
	ภายในกลุ่ม	215.528	391	.551		
	รวม	226.510	394			
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3.900	3	1.300	2.114	.098
	ภายในกลุ่ม	240.443	391	.615		
	รวม	244.343	394			
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	5.782	3	1.927	3.578*	.014
	ภายในกลุ่ม	210.653	391	.539		
	รวม	216.435	394			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.15 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอาชีพ โดยแยกเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนในทุกอาชีพ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบ เพื่อหาว่าอาชีพคู่ใดที่มีความแตกต่างกันด้วยวิธี LSD

ตารางที่ 4.16 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จำแนกตามอาชีพ

(n = 395)

อาชีพ	เกษตรกร	ค้าขาย	รับจ้างทั่วไป	ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ
เกษตรกร	-	-.23820*	.16962	-.10010
ค้าขาย	-	-	.40782*	.13810
รับจ้างทั่วไป	-	-	-	-.26972*
ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.16 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จำแนกตามอาชีพ ด้วยวิธี LSD พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรกับประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย ประชาชนที่มีอาชีพค้าขายกับประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป และประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไปกับประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.17 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามอาชีพ

(n = 395)

อาชีพ	เกษตรกรรม	ค้าขาย	รับจ้างทั่วไป	ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ
เกษตรกรรม	-	-.08755	.20136*	.02880
ค้าขาย	-	-	.28891*	.11635
รับจ้างทั่วไป	-	-	-	-.17256
ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.17 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามอาชีพ ด้วยวิธี LSD พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรรมกับประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป และประชาชนที่มีอาชีพค้าขายกับประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนแตกต่างกัน สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H0: ประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ไม่แตกต่างกัน

H1: ประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ค่าโดยใช้ one - way ANOVA ใช้กลุ่มตัวอย่างตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไปที่เป็นอิสระกัน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐาน ก็ต่อเมื่อ Sig (2 tailed) น้อยกว่า .05 ผลการทดสอบสมมติฐานแสดงเป็นตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.18 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลัก
อิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามรายได้

(n = 395)

การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการ พัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนตามหลักอิทธิ บาท 4 จำแนกตาม รายได้	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
	ระหว่างกลุ่ม	7.241	3	2.414	7.059*	.000
	ภายในกลุ่ม	133.706	391	.342		
	รวม	140.948	394			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.18 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น โดยรวม จำแนกตามรายได้ พบว่า ประชาชนในทุกรายได้ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.19 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตาม
หลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนก
ตามรายได้ โดยแยกเป็นรายด้าน

(n = 395)

การมีส่วนร่วมของประชาชนใน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตาม หลักอิทธิบาท 4	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	3.769	3	1.256	1.953	.120
	ภายในกลุ่ม	251.459	391	.643		
	รวม	255.228	394			
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	9.864	3	3.288	5.934*	.001
	ภายในกลุ่ม	216.646	391	.554		
	รวม	226.510	394			
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	14.441	3	4.814	8.187*	.000
	ภายในกลุ่ม	229.902	391	.588		
	รวม	244.343	394			
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	10.180	3	3.393	6.433*	.000
	ภายในกลุ่ม	206.255	391	.528		
	รวม	216.435	394			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.19 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามรายได้ โดยแยกเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนในทุกรายได้ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบเพื่อหาว่ารายได้คู่ใดที่มีความแตกต่างกันด้วยวิธี LSD

ตารางที่ 4.20 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จำแนกตามรายได้

(n = 395)				
รายได้	ต่ำกว่า 3,001 บาท	3,001 - 6,000 บาท	6,001 - 9,000 บาท	9,001 ขึ้นไป
ต่ำกว่า 3,001 บาท	-	-0.02981	-0.07040	-0.41281*
3,001 - 6,000 บาท	-	-	-0.04060	-0.38300*
6,001 - 9,000 บาท	-	-	-	-0.34240*
9,001 ขึ้นไป	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.20 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จำแนกตามรายได้ ด้วยวิธี LSD พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 3,001 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป ประชาชนที่มีรายได้ 3,001 - 6,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป และประชาชนที่มีรายได้ 6,001 - 9,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.21 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำแนกตามรายได้

(n = 395)				
รายได้	ต่ำกว่า 3,001 บาท	3,001-6,000 บาท	6,001-9,000 บาท	9,001 ขึ้นไป
ต่ำกว่า 3,001 บาท	-	-0.07211	-0.08543	-0.51271*
3,001 - 6,000 บาท	-	-	-0.01332	-0.44061*
6,001 - 9,000 บาท	-	-	-	-0.42729*
9,001 ขึ้นไป	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.21 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำแนกตามรายได้ ด้วยวิธี LSD พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 3,001 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป ประชาชนที่มีรายได้ 3,001 - 6,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป และประชาชนที่มีรายได้ 6,001 - 9,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.22 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามรายได้

(n = 395)				
รายได้	ต่ำกว่า 3,001 บาท	3,001 - 6,000 บาท	6,001 - 9,000 บาท	9,001 ขึ้นไป
ต่ำกว่า 3,001 บาท	-	-.02536	-.08401	-.42237*
3,001 - 6,000 บาท	-	-	-.05866	-.39701*
6,001 - 9,000 บาท	-	-	-	-.33835*
9,001 ขึ้นไป	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.22 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามรายได้ ด้วยวิธี LSD พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 3,001 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป ประชาชนที่มีรายได้ 3,001 - 6,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป และประชาชนที่มีรายได้ 6,001 - 9,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน แตกต่างกันได้ สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H0: ประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ไม่แตกต่างกัน

H1: ประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกันได้

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ค่าโดยใช้ one - way ANOVA ใช้กลุ่มตัวอย่างตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไปที่เป็นอิสระกัน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐาน ก็ต่อเมื่อ Sig (2 tailed) น้อยกว่า .05 ผลการทดสอบสมมติฐานแสดงเป็นตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.23 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = 395)

การมีส่วนร่วมของ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ประชาชนในการ	ระหว่างกลุ่ม	7.069	4	1.767	5.148*	.000
พัฒนาเศรษฐกิจ	ภายในกลุ่ม	133.879	390	.343		
ชุมชนตามหลักอิทธิ	รวม	140.948	394			
บาท 4 จำแนกตาม						
ระดับการศึกษา						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.23 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนในทุกระดับการศึกษา มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.24 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระดับการศึกษา โดยแยกเป็นรายด้าน

(n = 395)

การมีส่วนร่วมของประชาชนใน	แหล่งความ	SS	df	MS	F	Sig.
การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตาม	แปรปรวน					
หลักอิทธิบาท 4						
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการ	ระหว่างกลุ่ม	7.570	4	1.893	2.980	.019
	ภายในกลุ่ม	247.658	390	.635		
	รวม	255.228	394			
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการ	ระหว่างกลุ่ม	9.451	4	2.363	4.245*	.002
	ภายในกลุ่ม	217.059	390	.557		
	รวม	226.510	394			
	ระหว่างกลุ่ม	8.846	4	2.211	3.662*	.006

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ภายในกลุ่ม	235.497	390	.604		
	รวม	244.343	394			
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	12.355	4	3.089	5.903*	.000
	ภายในกลุ่ม	204.080	390	.523		
	รวม	216.435	394			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.24 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระดับการศึกษา โดยแยกเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนในทุกระดับการศึกษา มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบ เพื่อหาว่าระดับการศึกษาคู่ใดที่มีความแตกต่างกันด้วยวิธี LSD

ตารางที่ 4.25 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	(n = 395)				
	ระดับประถมศึกษา	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	ระดับอนุปริญญา/ปวส.	ระดับปริญญาตรีขึ้นไป
ระดับประถมศึกษา	-	-.41580*	-.35298*	-.15983	-.11697
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	-	-	.06282	.25597*	.29883*
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	-	-	-	.19315	.23601
ระดับอนุปริญญา/ปวส.	-	-	-	-	.04286
ระดับปริญญาตรีขึ้นไป	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.25 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จำแนกตามระดับการศึกษา ด้วยวิธี LSD พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับอนุปริญญา/ปวส. และประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.26 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = 395)					
ระดับการศึกษา	ระดับ ประถมศึกษา	ระดับ มัธยมศึกษา ตอนต้น	ระดับ มัธยมศึกษาตอน ปลาย/ปวช.	ระดับ อนุปริญญา/ ปวส.	ระดับ ปริญญาตรี ขึ้นไป
ระดับ ประถมศึกษา	-	-.40916*	-.30530*	-.22689*	-.03992
ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น	-	-	.10386	.18227	.36925*
ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย/ปวช.	-	-	-	.07841	.26539
ระดับ อนุปริญญา/ปวส.	-	-	-	-	.18698
ระดับปริญญาตรี ขึ้นไป	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.26 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้วยวิธี LSD พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา กับประชาชนที่มีระดับ

การศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา กับ ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับอนุปริญา/ปวส. และประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.27 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = 395)

ระดับการศึกษา	ระดับ ประถมศึกษา	ระดับ มัธยมศึกษา ตอนต้น	ระดับ มัธยมศึกษาตอน ปลาย/ปวช.	ระดับ อนุปริญา/ ปวส.	ระดับ ปริญญาตรี ขึ้นไป
ระดับ ประถมศึกษา	-	-.42796*	-.23170*	-.04996	.14440
ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น	-	-	.19625	.37799*	.57236*
ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย/ปวช.	-	-	-	.18174	.37610*
ระดับ อนุปริญา/ปวส.	-	-	-	-	.19436
ระดับปริญญาตรี ขึ้นไป	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.27 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามระดับการศึกษา ด้วยวิธี LSD พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับอนุปริญา/ปวส. ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไป และประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน

4.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 4.28 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

ลำดับ	ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4	ความถี่
1	ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เพิ่มขึ้น	4
2	การทำงานกับชุมชนทุกโครงการเมื่อทำสำเร็จแล้วต้องตรวจสอบประเมินผลตามหลักวิมังสา และการประชุมแต่ละโครงการต้องเป็นประชาธิปไตย คือเป็นความต้องการของคนหมู่มาก (ฉันทะ)	3
3	ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในกิจกรรมหรือโครงการที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนเพื่อประโยชน์สูงสุดของชุมชน	2
4	การดำเนินงานนั้นทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนแบ่งงานหรือหน้าที่ตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคลด้วย	2
5	ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ และทำการศึกษาบริบทของแต่ละพื้นที่ก่อนดำเนินโครงการและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	3
6	การมีส่วนร่วมที่มีผลประโยชน์กรรมกรทุกคนควรเสียสละมากกว่ารับผลประโยชน์ งานส่วนรวมจึงจะดำเนินไปได้ดี	2
7	การทำงานควรมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ งานนั้นจึงจะออกมาดีมีคุณภาพ	2
8	การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ต้องให้คนในชุมชนเข้าไปรับรู้ด้วยจะดีมากเพราะการทำงานนั้นต้องยึดหลักความโปร่งใสเป็นที่ตั้ง	3
9	การทำงานทุกโครงการต้องมีการตรวจสอบคุณภาพงานซึ่งเข้าหลักธรรมข้อวิมังสา ตริตรองพิจารณาว่างานเรียบร้อยดีหรือยัง	2
10	การประเมินผลจะทำงานนั้น ๆ ออกมาดีเพราะทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองได้ช่วยกันติช่วยกันชมว่าควรแก้ไขปรับปรุงให้งานนั้นมีประสิทธิภาพประสิทธิผล	2
รวม		26

จากตารางที่ 4.28 พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น มีความถี่สูงสุด พบว่า ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เพิ่มขึ้น ความถี่ 3 รองลงมาได้แก่ การทำงานกับชุมชนทุกโครงการเมื่อทำสำเร็จแล้วต้องตรวจสอบประเมินผลตามหลักวิมังสา และการประชุมแต่ละโครงการต้องเป็นประชาธิปไตย คือเป็นความต้องการของคนหมู่มาก (ฉันทะ) ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ และทำการศึกษาบริบทของแต่ละ

พื้นที่ก่อนดำเนินโครงการ และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ต้องให้คนในชุมชนเข้าไปรับรู้ด้วยจะดีมากเพราะการทำงานนั้นต้องยึดหลักความโปร่งใสเป็นที่ตั้ง ความถี่ 2 ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในกิจกรรมหรือโครงการที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนเพื่อประโยชน์สูงสุดของชุมชน การดำเนินงานนั้นทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนแบ่งงานหรือหน้าที่ตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคลด้วย การมีส่วนร่วมที่มีผลประโยชน์กรรมการทุกคนควรเสียสละมากกว่ารับผลประโยชน์ งานส่วนรวมจึงจะดำเนินไปได้ดี การทำงานควรมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ งานนั้นจึงจะออกมาดีมีคุณภาพ การทำงานทุกโครงการต้องมีการตรวจสอบคุณภาพงานซึ่งเข้าหลักธรรมข้อวิมังสา ตริตระองพิจารณาว่างานเรียบร้อยดีหรือยัง การประเมินผลจะทำงานนั้น ๆ ออกมาดีเพราะทุกคนสามารถแสดงความคิดของตนเองได้ช่วยกันติช่วยกันชมว่าควรแก้ไขปรับปรุงให้งานนั้นมีประสิทธิภาพประสิทธิผล

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น โดยวิธีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 29,431 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 395 คน ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (one - way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะเปรียบเทียบหาค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ LSD ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาลำดับ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่นจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 52.15 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับอายุ 61 – 80 ปี จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44.56 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 38.99 ส่วนใหญ่มีรายได้ 6,001 - 9,000 บาท จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 42.28 และส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ระดับอนุปริญญา/ปวส.จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 26.08

2. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่นพบว่า ประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเอาใจใส่ในการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายหรือแนวทางในการดำเนินงาน รองลงมา คือ ท่านพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นและเสนอแนะ ท่านพึงพอใจที่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ท่านไตร่ตรอง ตรวจสอบในการลงมติเห็นชอบโครงการในที่ประชุม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการคัดเลือกกรรมการโครงการ

2.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยรวมทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเอาใจใส่โดยมีส่วนร่วมในประชาสัมพันธ์โครงการ รองลงมา คือ ท่านพึงพอใจที่มีส่วนร่วมออกแรงในการทำกิจกรรมพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ท่านไตร่ตรอง ตรวจสอบในการบริจาคสิ่งของอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เงิน เช่น วัสดุ อุปกรณ์ ในการดำเนินงาน ท่านพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผน

ดำเนินงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

2.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยรวมทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเอาใจใส่โดยร่วมเป็นวิทยากรในโครงการ รองลงมา คือ ท่านพึงพอใจที่มีส่วนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ท่านพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณมาพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ท่านได้ตรงตรง ตรวจสอบการใช้ทรัพยากรแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ท่านมีส่วนร่วมในการจัดซื้อ วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการทำกิจกรรม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง คือ ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

2.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านได้ตรงตรง ตรวจสอบการส่งเสริมสนับสนุนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนต่อไปในอนาคต รองลงมา คือ ท่านได้มีส่วนร่วมในการวางนโยบาย แก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ท่านเอาใจใส่โดยร่วมให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ท่านพึงพอใจที่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินผลของโครงการ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง คือ ท่านพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

3. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่นจำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา รายละเอียดในแต่ละกลุ่ม สรุปได้ดังนี้

3.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ ด้วยวิธีการ Independent Samples t Test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า ประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ประชาชนเพศชายและเพศหญิง มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ โดยแยกเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนในทุกอายุ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม ไม่

แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบ เพื่อหาว่าอายุคูใดที่
มีความแตกต่างกันด้วยวิธี LSD

3.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคม
สร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอาชีพ โดยแยกเป็นรายด้าน
พบว่า ประชาชนในทุกอาชีพ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม
แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบ เพื่อหาว่าอาชีพคู
ใดที่มีความแตกต่างกันด้วยวิธี LSD

3.3.1 ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรกรรมกับประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย ประชาชนที่มี
อาชีพค้าขายกับประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป และประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไปกับประชาชนที่มี
อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู
อื่นไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.3.2 ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรกรรมกับประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป และ
ประชาชนที่มีอาชีพค้าขายกับประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน
ตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ 0.05 ในขณะที่คูอื่นไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคม
สร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามรายได้ โดยแยกเป็นรายด้าน
พบว่า ประชาชนในทุกรายได้ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม
แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบ เพื่อหาว่ารายได้คู
ใดที่มีความแตกต่างกันด้วยวิธี LSD

3.4.1 ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 3,001 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้น
ไป ประชาชนที่มีรายได้ 3,001 - 6,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป และประชาชนที่มี
รายได้ 6,001 - 9,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ
ชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คูอื่นไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.4.2 ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 3,001 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้น
ไป ประชาชนที่มีรายได้ 3,001 - 6,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป และประชาชนที่มี
รายได้ 6,001 - 9,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ

ชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.4.3 ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 3,001 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป ประชาชนที่มีรายได้ 3,001 - 6,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป และประชาชนที่มีรายได้ 6,001 - 9,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.5 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระดับการศึกษา โดยแยกเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนในทุกระดับการศึกษา มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบเพื่อหาว่าระดับการศึกษาคู่ใดที่มีความแตกต่างกันด้วยวิธี LSD

3.5.1 ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับอนุปริญญา/ปวส. และประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะคู่อื่นไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.5.2 ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับอนุปริญญา/ปวส. และประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะคู่อื่นไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.5.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับอนุปริญญา/ปวส. ประชาชนที่มีระดับ

การศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไป และประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่นสรุปได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ 1) ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เพิ่มขึ้น 2) การทำงานกับชุมชนทุกโครงการเมื่อทำสำเร็จแล้วต้องตรวจสอบประเมินผลตามหลักวิม้งสา การประชุมแต่ละโครงการต้องเป็นประชาธิปไตย คือเป็นความต้องการของคนหมู่มาก (ฉันทะ) 3) ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ และทำการศึกษาริบทของแต่ละพื้นที่ก่อนดำเนินโครงการและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 4) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ต้องให้คนในชุมชนเข้าไปรับรู้ด้วยจะดีมาก เพราะการทำงานนั้นต้องยึดหลักความโปร่งใสเป็นที่ตั้ง 5) ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในกิจกรรมหรือโครงการที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนเพื่อประโยชน์สูงสุดของชุมชน 6) การดำเนินงานนั้นทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนแบ่งงานหรือหน้าที่ตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคลด้วย 7) การมีส่วนร่วมที่มีผลประโยชน์กรรมกรทุกคนควรเสียสละมากกว่ารับผลประโยชน์ งานส่วนรวมจึงจะดำเนินไปได้ดี 8) การทำงานควรมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ งานนั้นจึงจะออกมาดีมีคุณภาพ 9) การทำงานทุกโครงการต้องมีการตรวจสอบคุณภาพงานซึ่งเข้าหลักธรรมข้อวิม้งสา ตรีตรองพิจารณาว่างานเรียบร้อยดีหรือยัง 10) การประเมินผลจะทำให้งานนั้น ๆ ออกมาดีเพราะทุกคนสามารถแสดงความคิดของตนเองได้ช่วยกันติช่วยกันชมว่าควรแก้ไขปรับปรุงให้งานนั้นมีประสิทธิภาพประสิทธิผล

5.2 อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น” ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

5.2.1 ผลการศึกษากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

ผลการศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบในการวิจัย จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

5.2.1.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเอาใจใส่ในการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายหรือแนวทางในการดำเนินงาน รองลงมา คือ ท่านพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นและเสนอแนะ รองลงมา คือ ท่านพึงพอใจที่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน รองลงมา คือ ท่านไตร่ตรอง ตรวจสอบในการลงมติเห็นชอบโครงการในที่ประชุม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการคัดเลือกกรรมการโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาคัด บบขุนทด และคณะ (2562) การศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอมือ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอมือ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมีส่วนร่วมในระดับมากและด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอมือ จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05 ข้อเสนอแนะคือ ควรกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล กระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมติดตามผลการดำเนินงานของการพัฒนาในชุมชน และกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสออกมามีส่วนร่วม จากงานวิจัยข้างต้น ปัญหาการขาดความรู้ของประชาชน

5.2.1.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยรวมทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเอาใจใส่โดยมีส่วนร่วมในประชาสัมพันธ์โครงการ รองลงมา คือ ท่านพึงพอใจที่มีส่วนร่วมออก

แรงในการทำกิจกรรมพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน รองลงมา คือ ท่านไต่ตรง ตรวจสอบในการบริจาค
 สิ่งของอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เงิน เช่น วัสดุ อุปกรณ์ ในการดำเนินงาน รองลงมา คือ ท่านพยายามที่จะมีส่วน
 ร่วมในการประชุมวางแผนดำเนินงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
 พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับกীরติวรรณ กัลยาณมิตร และคณะ (2563)
 ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชน
 ตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้ คือ ประชาชนในชุมชนหมู่บ้าน
 เศรษฐกิจพอเพียง ตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านในภาพรวม
 อยู่ในระดับสูง ทั้งด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมี
 ส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ส่วนผลการศึกษา
 ปัจจัยส่วนบุคคลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตำบล
 หัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร พบว่า รายได้ ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชน และปัจจัย
 สภาพแวดล้อมที่ต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน
 เศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน แต่เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นไม่ต่างกัน
 ปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ปัญหาการขาดเวลาในการมีส่วนร่วมของ
 ประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม การขาดความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วม ไม่ทราบรายละเอียด
 เกี่ยวกับการดำเนินงานในกิจกรรมหรือโครงการ ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่กล้าแสดงความคิดเห็นของ
 ตนเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ ประชาชนต้องการสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์
 มากกว่าที่มีในโครงการ การมองเห็นผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าผลประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน
 บางกลุ่มมากกว่าความเข้มแข็งที่จะเกิดขึ้นแก่ชุมชน และประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจในการ
 ติดตามประเมินผลของกิจกรรมต่าง ๆ

5.2.1.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอภินิ
 บาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมใน
 การรับผลประโยชน์ โดยรวมทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ย
 สูงสุด คือ ท่านเอาใจใส่โดยรวมเป็นวิทยากรในโครงการ รองลงมา คือ ท่านพึงพอใจที่มีส่วนร่วม
 ประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน รองลงมา คือ
 ท่านพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณมาพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน รองลงมา คือ
 ท่านไต่ตรง ตรวจสอบการใช้ทรัพยากรแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ
 ชุมชน รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการจัดซื้อ วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการทำกิจกรรม และข้อที่มี
 ค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง คือ ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่าง
 สม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับเลิศชาย หอมหวล และ พิชัยรัฐ หมั่นด้วง (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมี
 ส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย

จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84, S.D. = 0.42$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.30, S.D. = 0.37$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.45, S.D. = 0.78$) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ พบว่า โดยภาพรวมประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

5.2.1.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านได้ตรงตรง ตรวจสอบการส่งเสริมสนับสนุนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนต่อไปในอนาคต รองลงมา คือ ท่านได้มีส่วนร่วมในการวางนโยบาย แก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน รองลงมา คือ ท่านเอาใจใส่โดยรวมให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ รองลงมา คือ ท่านพึงพอใจที่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินผลของโครงการ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง คือ ท่านพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนซึ่งสอดคล้องกับกึ่งดิวรรณ กัลยาณมิตร และคณะ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนตำบลหัวดง อำเภอเมืองจังหวัดพิจิตร สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้ คือ ประชาชนในชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ทั้งด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ส่วนผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร พบว่า รายได้ ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชน และปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน แต่เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นไม่ต่างกัน ปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ปัญหาการขาดเวลาในการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม การขาดความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วม ไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงานในกิจกรรมหรือโครงการ ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่กล้าแสดงความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ ประชาชนต้องการสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์มากกว่าที่มีในโครงการ การมองเห็น

ผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าผลประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนบางกลุ่มมากกว่าความเข้มแข็งที่จะเกิดขึ้นแก่ชุมชน และประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจในการติดตามประเมินผลของกิจกรรมต่าง ๆ

3. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่นจำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา รายละเอียดในแต่ละกลุ่ม สรุปได้ดังนี้

3.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ ด้วยวิธีการ t - test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า ประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ประชาชนเพศชายและเพศหญิง มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ ปันณทัต บนขุนทด และคณะ (2562) การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05

3.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ โดยแยกเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนในทุกอายุ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบ เพื่อหาว่าอายุคู่ใดที่มีความแตกต่างกันด้วยวิธี LSD ซึ่งสอดคล้องกับ ศุภรดา งามสูงเนิน (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปะตง อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปะตง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05

3.2.1 ประชาชนที่มีอายุ 18 - 40 ปี กับประชาชนที่มีอายุ 41 - 60 ปี มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอาชีพ โดยแยกเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนในทุกอาชีพ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบ เพื่อหาว่าอาชีพคู่

ใดที่มีความแตกต่างกันด้วยวิธี LSD ซึ่งไม่สอดคล้องกับ กีรติวรรณ กัลยาณมิตร และคณะ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชน ตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05

3.3.1 ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรกับประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย ประชาชนที่มีอาชีพค้าขายกับประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป และประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไปกับประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.3.2 ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรกับประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป และประชาชนที่มีอาชีพค้าขายกับประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามรายได้ โดยแยกเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนในทุกรายได้ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบ เพื่อหาว่ารายได้คู่ใดที่มีความแตกต่างกันด้วยวิธี LSD ซึ่งไม่สอดคล้องกับ เลิศชาย หอมหวล และ พิชัยรัฐ หมั่นด้วง (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.4.1 ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 3,001 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป ประชาชนที่มีรายได้ 3,001 - 6,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป และประชาชนที่มีรายได้ 6,001 - 9,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.4.2 ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 3,001 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป ประชาชนที่มีรายได้ 3,001 - 6,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป และประชาชนที่มีรายได้ 6,001 - 9,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนา

เศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.4.3 ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 3,001 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป ประชาชนที่มีรายได้ 3,001 - 6,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป และประชาชนที่มีรายได้ 6,001 - 9,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้ 9,001 ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.5 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระดับการศึกษา โดยแยกเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนในทุกระดับการศึกษา มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบเพื่อหาว่าระดับการศึกษาคู่ใดที่มีความแตกต่างกันด้วยวิธี LSD ซึ่งสอดคล้องกับประคอง สุคนธจิตต์ และคณะ (2561) การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชนทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการวางแผน ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการค้นหาปัญหา ด้านการติดตามผลและด้านการดำเนินการตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส สถานภาพทางสังคมต่างกัน มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีอาชีพ รายได้ และรายจ่ายของครัวเรือนต่างกัน มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชนแตกต่างกันเฉพาะบางด้านเท่านั้น

3.5.1 ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับอนุปริญญา/ปวส. และประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.5.2 ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา กับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา กับประชาชน

ที่ที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษากับประชาชนที่ที่มีระดับการศึกษา ระดับอนุปริญญา/ปวส. และประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับประชาชนที่ที่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.5.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษากับประชาชนที่ที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษากับประชาชนที่ที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับประชาชนที่ที่มีระดับการศึกษา ระดับอนุปริญญา/ปวส. ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับประชาชนที่ที่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไป และประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. กับประชาชนที่ที่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่นพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับมาก โดยผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ประชาชนควรมีการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น โดยควรมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบอยู่เสมอ และควรมีการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบโครงการต่าง ๆ

2. องค์กรทางพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์ในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเสริมสร้างและพัฒนาประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ให้มีความเพียงพอ ควรขอความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่มาให้การสนับสนุนในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนโครงการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การศึกษา “การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น” มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้มีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่นเพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน และสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงาน ในแต่ละพื้นที่

2. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลหรือมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่นเช่น การมีส่วนร่วมของประชาชน ทักษะคนคิด หลักธรรมาภิบาล นโยบายรัฐบาล วัฒนธรรมองค์กร เป็นต้น

3. ควรมีการศึกษาประสิทธิผลของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่นโดยใช้วิธีการวิจัยอื่น ๆ เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย การระดมความคิดเห็นเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาประสิทธิผลของพฤติกรรมทางการเมืองท้องถิ่นตามหลักศีล 5 ของประชาชนในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

1) หนังสือตำรา :

- จินตนา สุขจิตต์. (2549). การศึกษาและการพัฒนาชุมชน. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทรงวุฒิ เรืองวาทะศิลป์. (2550). การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาในพื้นที่บริการของโรงเรียนล้อม แรดวิทยา อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง . มหาวิทยาลัยเชียงใหม่/เชียงใหม่.
- ธนาภรณ์ เมทนีสุดดี. 2543. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อการรับบริการสื่อวิถีทัศน์: ศึกษาเฉพาะวัดเชตุพนวิมลมังคลาราม. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อการพัฒนาทรัพยากร, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล. (2548). ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy). กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- บุญมี แทนแก้วและคณะ. (2538). พุทธศาสน์ – ปรัชญา. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮ้าส์.
- ประชุม สุวดีถิ. (2551). การตลาดในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ. สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.
- ปริญญา จงวัฒนา. (2550). พุทธธรรมเพื่อกัลยาณมิตร. กรุงเทพฯ: บจก. ศิลป์สยามบรรณภัณฑ์และการพิมพ์.
- พระครูโสภณปริยัติสุธี (ศรีบรรดร ธีรธมโม). (2552). รัฐศาสตร์ในพระไตรปิฎก. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2552). พุทธธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2549). การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน, พิมพ์ครั้งที่ 8, กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ.
- พุทธทาสภิกขุ. (2551). ธรรมโอสธ. กรุงเทพฯ : ไทยควอลิตี้บุ๊กส์.
- ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และพรรณทิพย์ เพชรมาก. (2551). การบริหารสังคมศาสตร์แห่งศตวรรษเพื่อสังคมไทยและสังคมโลก. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.
- มณฑล จันทร์แจ่มใส. (2551). ปัจจัยการสื่อสารการตลาดที่มีต่อการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวกรณีศึกษา : เกาะมุก จังหวัดตรัง.วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บুদ্ধพอยท์.
- ว.วชิรเมธี. (2551). รักแท้คือกรุณา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: บริษัทสำนักพิมพ์สุภาจำกัด.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล. (2548). ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy). กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า.
- ศรวัดน์ ปริยัติเมธี. (2551). 38 วิธี พลิกชีวิต:เปลี่ยนทุกข์เป็นสุข เปลี่ยนแพ้เป็นชนะ เปลี่ยนล้มเหลวเป็น สำเร็จ. นนทบุรี : มาร์ทบู๊ค.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2547). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมของเกาะช้าง จังหวัดตราด. กรุงเทพฯ. บุญศิริ.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2545). การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : ธรรมดาเพรส.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2551). ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง. (วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2551). คู่มือบัญชีสำหรับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.
- สำเร็จ จันทรสุวรรณ. (2547). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. ขอนแก่น : ภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภัทรธิดา ผลงาม. (2545). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาธุรกิจชุมชนแบบมีส่วนร่วม : การผลิตไวน์ข้าวเหนียว (ดำ). เลย : สถาบันราชภัฏเลย.
- ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์. (2558). “การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน”, ตำราเรียนวิชา การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน, คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

2) บทความ:

- กীরดีวรรณ กัลยาณมิตร และคณะ. (2563). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาชุมชนตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร. *วารสารรัชต์ภาค*, 14(34), 69 - 85.

- กীরติวรรณ กัลยาณมิตร และคณะ. (2563). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาชุมชนตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 14(34), 69-85.
- จินตวีร์ เกษมสุข. (2561). แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*. 26(50), 169 – 186.
- ประคอง สุคนธ์จิตต์ และคณะ (2561) การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน. *วารสารร่วมพฤษ มหาวิทยาลัยเกริก*. 36(1), 181 – 200.
- ปิ่นนัทธ์ บณขุนทด และคณะ. (2562). การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*. 6(1), 209 - 222.
- พูนสุข ภูสุข. (2555). ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของข้าราชการฝ่ายอัยการสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 3(2), 41-52.
- เลิศชาย หอมหวน และพิชัยรัฐ หมื่นด้วง. (2564). การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย. *Journal of Roi Kaensam Academi*. 6(11), 210-222.
- ศุภรดา งามสูงเนิน. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปะตง อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี. *วารสารเกษมบัณฑิต*, 20(ฉบับพิเศษ), 129-139.
- สมบัติ นามบุรี. (2562). ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(1), 183 – 197.
- อาทิตยา จุฬาเสรีกุล และพระครูธีรวสาร. (2559). การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารการศึกษาวิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. *วารสารธรรมทรรศน์*, 16(1), 41 - 51.

3) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

- กานดา สังข์ชุม. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานตามแนวทางอิทธิบาท 4 กับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงธนเหนือ (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี : กรุงเทพฯ.

- พระครูพิศาลธรรมรักขิต. (2554). การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพึ่งตนเอง: กรณีศึกษากลุ่มสัจจะ
ออมทรัพย์บ้านแม่ใส. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย.
- พระธวัชชัย สนดิธมฺโม (วรณนาวิน). (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขต
เทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว . สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระวีระวัฒน์ วีรวฑฒโน (ธงสีบสี). (2558). การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนรู้รายวิชา
ภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 โรงเรียนน่าน้อย อำเภอพาน้อย จังหวัดน่าน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสิทธิพงษ์ สิทธิวาที (จันทร์สิงห์). (2558). การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรใน
สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอธิการประเสริฐ กาญจโน (วงเวียน). (2559). ศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 เพื่อการ
พัฒนาคุณภาพชีวิต. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, มหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย.
- ภาณุวัฒน์ แก้วแหยม. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น:กรณีศึกษา
องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี. การค้นคว้าอิสระรัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มงคล จันทร์ส่อง. (2544). การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของสมาชิกสภาองค์การบริหาร
ส่วนตำบล อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์. กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์สาขาการบริหารทรัพยากรป่า
ไม้. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เสาวภา สุตประเสริฐ. (2557). การใช้หลักอิทธิบาท 4 กับจิตบริการของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาล
สมเด็จพระสังฆราชที่ 17 จังหวัดสุพรรณบุรี. ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชีวิตและ
ความตาย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

4) สื่อออนไลน์

- ปิยวรรณ ประสันตีสุข. (2555). *การนำภูมิปัญญาไทยกลับสู่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2565, จาก <http://www.myfirstbrain.com>
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2555). *แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน*. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.stou.ac.th/stouonline/lom/data/sec/Alternative/01-01-01.html>
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2560). *แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.chaipat.or.th/publication/publish-document/sufficiency-economy.html>
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2563). *กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน*. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2565, จาก https://web.codi.or.th/development_project/20201125-20029/
- สยามรัฐออนไลน์. (2561). *ประเทศไทย 4.0 อย่าลืมเศรษฐกิจชุมชน*. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2565, จาก <https://siamrath.co.th/n/9124>
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน*. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2565, จาก https://web.parliament.go.th/assets/portals/1/files/002_การมีส่วนร่วม.pdf
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2565). *สถิติจำนวนประชากรแยกอายุ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2565, จาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMenu/newStat/home.php>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ดร. อภิชาติ เหม้อยไธสง

การศึกษา	รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รป.ด.)
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

2. ดร. เอนก มุลมา

การศึกษา	รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รป.ด.)
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

3. ดร. อัครเดช นีละโยธิน

การศึกษา	ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ศษ.ด.)
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน โทร. ๐-๔๓๒๔-๑๘๕๔

ที่ อว ๗๙๑๔/๑๐๒๗

วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร. อภิชิต เหม้อยโรสง

ด้วย พระอธิการสมนึก อุดตทีโป (สืบคำ) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๔๕๐๖๑๑๑๑๑๑๑๑
 นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ รุ่นที่ ๓/๒๕๖๔ กำลังทำ
 สารนิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท ๔ เขตนิคมสร้าง
 ตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น (PEOPLE PARTICIPATION IN COMMUNITY
 ECONOMIC DEVELOPMENT ACCORDING TO ITTHIPADA 4 OF UBONRATANA DAM SELF-
 ESTABLISHED SETTLEMENT UBONRATANA DISTRICT, KHON KAEN PROVINCE)" ซึ่งในการศึกษาครั้ง
 นี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล
 เพื่อทำการศึกษาค้นคว้าต่อไป

ในการนี้ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอ
 ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและพิจารณาเครื่องมือวิจัยของนักศึกษา และหวังเป็นอย่างยิ่ง
 ว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณา

ธชท ภา

(พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

(ดร.อภิชิต เหม้อยโรสง)

1/2/66

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน โทร. ๐-๔๓๒๔-๑๘๕๙

ที่ อว ๙๙๑๔/ว๐๐๒๗

วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร. เอนก มุตมา

ด้วย พระอธิการสมนึก อุตตทีโป (สืบคำ) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๔๕๐๖๓๑๑๑ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ รุ่นที่ ๗/๒๕๖๔ กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท ๔ เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น (PEOPLE PARTICIPATION IN COMMUNITY ECONOMIC DEVELOPMENT ACCORDING TO ITTHIPADA ๔ OF UBONRATANA DAM SELF-ESTABLISHED SETTLEMENT UBONRATANA DISTRICT, KHON KAEN PROVINCE)" ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษาต่อไป

ในการนี้ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและพิจารณาเครื่องมือวิจัยของนักศึกษา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณา

รับทราบ

(พระครูสุธีจรรย์วัฒน์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

(๑๐๓ มุฏมา)

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน โทร. ๐-๔๓๒๔-๑๔๕๕
 ที่ อว ๗๔๑๔/ว๐๐๒๗ วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๖
 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร. อัครเดช นิละโยธิน

ด้วย พระอธิการสมนึก อดตฺโทโป (สีบคำ) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๔๕๐๖๑๑๑๑๑๑
 นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ รุ่นที่ ๓/๒๕๖๔ กำลังทำ
 สารนิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท ๔ เขตนิคมสร้าง
 ตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น (PEOPLE PARTICIPATION IN COMMUNITY
 ECONOMIC DEVELOPMENT ACCORDING TO ITTHIPADA ๔ OF UBONRATANA DAM SELF-
 ESTABLISHED SETTLEMENT UBONRATANA DISTRICT, KHON KAEN PROVINCE)" ซึ่งในการศึกษาครั้ง
 นี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล
 เพื่อทำการศึกษาคือไป

ในการนี้ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอ
 ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและพิจารณาเครื่องมือวิจัยของนักศึกษา และหวังเป็นอย่างยิ่ง
 ว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณา

(พระครูสุตฺธิจิริวัฒน์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
๘/๓๗ หมู่ ๓๖ บ้านโนนชัย ถนนราชมงคลฝั่ง ตำบลโนนมี
อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

ที่ อว ๗๔๑๔/๐๒๖๐

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย

เจริญพร ผู้ปกครองนิคมสร้างตนเองโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

เนื่องด้วย พระอธิการสมนึก อุดตที่ไป (สืบคำ) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๔๕๐๖๑๑๑๑๑๑๑๑
นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนว
พระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน อยู่ระหว่างการทำสารนิพนธ์ เรื่อง
“การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท ๔ เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อน
อุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
โดยมี พระครูวินัยธร วรชาติ ปยุตโต, ดร. เป็นที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ดังนั้น เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์
และเป็นไปตามกระบวนการของการทำสารนิพนธ์ดังกล่าว มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำสารนิพนธ์และขออนุญาตใช้
หน่วยงานของท่านเป็นพื้นที่ในการทำสารนิพนธ์เป็นลำดับต่อไป

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณาและให้ความอนุเคราะห์ ขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ติดต่อประสานงาน : พระอธิการสมนึก อุดตที่ไป (สืบคำ) ๐๖๑-๑๖๔๔๔๘๔

รับแล้ว
Air
(นายสุวิทย์ สิบมา)
6 ก.พ. 66

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน
๓/๕๕๓ หมู่ ๓๓ ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทร. ๐ ๔๓๒๕ ๑๕๐๔ โทรสาร. ๐ ๔๓๒๕ ๕๑๐๖
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๑๘/๐๓๑๑

๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุญาตลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้ปกครองนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

เนื่องด้วย พระอธิการสมนึก อุดตที่ไป (สืบท้า) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๕๕๐๖๑๑๑๑๑๑๑๑
นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนว
พระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน อยู่ระหว่างการทำสารนิพนธ์ เรื่อง
"การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท ๔ เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อน
อุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
โดยมี พระครูวินัยธร วรชาติ ปยุตโต, ดร. เป็นที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ดังนั้น เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์
และเป็นไปตามกระบวนการของการทำสารนิพนธ์ดังกล่าว มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำสารนิพนธ์และขออนุญาตใช้
หน่วยงานของท่านเป็นพื้นที่ในการทำสารนิพนธ์เป็นลำดับต่อไป

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณาและให้ความอนุเคราะห์ ขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสุจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

- สืบท้า
- อุดตที่ไป

(นางอุทัย โคลพิมพ์)

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ผู้ปกครองนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์
ติดต่อประสานงาน : พระอธิการสมนึก อุดตที่ไป (สืบท้า) ๐๖๑-๑๖๔๗๕๗๕๔ จังหวัดขอนแก่น

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ ในระดับปริญญาโท สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

1.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

1.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ในเขตอำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

2. การตอบแบบสอบถามจะไม่มีผลกระทบกระเทือนหรือเกิดความเสียหายต่อผู้ตอบแบบสอบถาม เนื่องจากแบบสอบถามนี้ใช้ในการศึกษาเท่านั้น โดยแบบสอบถามชุดนี้มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ รายได้ สถานภาพ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ในเขตอำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questions) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

ขอเจริญพรขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ในลง
ช่อง หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. เพศ	
☐ ชาย	☐ หญิง
2. อายุ	
☐ 18 – 40 ปี	☐ 41 – 60 ปี
☐ 61 – 80 ปี	☐ 81 ปีขึ้นไป
3. อาชีพ	
☐ เกษตรกรรม	☐ ค้าขาย
☐ รับจ้างทั่วไป	☐ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
4. รายได้	
☐ ต่ำกว่า 3,001 บาท	☐ 3,001 - 6,000 บาท
☐ 6,001 - 9,000 บาท	☐ มากกว่า 9,001 บาท
5. ระดับการศึกษา	
☐ ระดับชั้นประถมศึกษา	☐ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น/ปวช.
☐ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	☐ ระดับอนุปริญญา/ปวส.
☐ ระดับปริญญาตรีขึ้นไป	

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน
ตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น
คำชี้แจง ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน
ช่องว่างระดับความเห็นของท่านโดยใช้เกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- 5 เท่ากับ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ในระดับ มากที่สุด
- 4 เท่ากับ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ในระดับ มาก
- 3 เท่ากับ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ในระดับ ปานกลาง
- 2 เท่ากับ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ในระดับ น้อย
- 1 เท่ากับ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 ในระดับ น้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อน อุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4					
1. ท่านพอใจที่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน					
2. ท่านพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นและ เสนอแนะ					
3. ท่านเอาใจใส่โดยในการกำหนดนโยบายหรือแนวทางการ ดำเนินงาน					
4. ท่านไตร่ตรอง ตรวจสอบในการลงมติเห็นชอบโครงการ ในที่ประชุม					
5. ท่านมีส่วนร่วมในการคัดเลือกกรรมการโครงการ					
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4					
1. ท่านพอใจที่มีส่วนร่วมออกแรงในการทำกิจกรรม					
2. ท่านพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผน ดำเนินงาน					
3. ท่านเอาใจใส่โดยมีส่วนร่วมในประชาสัมพันธ์โครงการ					
4. ท่านไตร่ตรอง ตรวจสอบในการบริจาคสิ่งของอื่น ๆ ที่ ไม่ใช่เงิน เช่น วัสดุ อุปกรณ์ ในการดำเนินงาน					
5. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยเป็นตัวหลัก					
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4					
1. ท่านพอใจที่มีส่วนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่ มีความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน					
2. ท่านพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณ					
3. ท่านเอาใจใส่โดยร่วมเป็นวิทยากรในโครงการ					
4. ท่านไตร่ตรอง ตรวจสอบการใช้ทรัพยากรแหล่งของ ทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน					
5. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดซื้อ วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการ ทำกิจกรรม					

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อน อุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4					
1. ท่านพอใจที่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินผลของ โครงการ					
2. ท่านพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค					
3. ท่านเอาใจใส่โดยร่วมให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการ ต่าง ๆ					
4. ท่านได้ตรงตรง ตรวจสอบการส่งเสริมสนับสนุนเพื่อการ พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนต่อไปในอนาคต					
5. ท่านได้มีส่วนร่วมในการวางนโยบาย แก้ไขปัญหาและ อุปสรรค					

ตอนที่ 3 ท่านมีข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น อย่างไร

1. ฉันทะ (ความรัก และความพอใจ)

.....

.....

.....

.....

2. วิริยะ (ความเพียร)

.....

.....

.....

.....

.....

3. จิตตะ (ความเอาใจจดจ่อ ความเอาใจใส่).

.....

.....

.....

.....

4. วิมังสา (การใช้ปัญญาไตร่ตรอง ตรวจสอบ)

.....

.....

.....

.....

.....

ขอเจริญพรขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

พระอธิการสมนึก อดตทีโป (สีบคำ)

นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ภาคผนวก จ
ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม
และการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

ตารางแสดงผลรวมการประเมินแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ จังหวัดขอนแก่น จากเอกสารตำรา รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม แบบตรวจรายการ (Checklist) และแบบมาตราส่วนประเมินค่าตามแบบของลิเคิร์ต และนำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ไขเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

4. นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	หมายถึง	ค่าสอดคล้องระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหา
		$\sum R$	หมายถึง ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในข้อนั้น
		N	หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ
โดยที่	+1	หมายถึง	มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
	0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
	-1	หมายถึง	ไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

หมายเหตุ: ค่า IOC (หรือข้อความที่มีค่าความสอดคล้อง) ที่สามารถนำไปใช้ได้ คือต้องมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

18 - 40 ปี

41 - 60 ปี

61 - 80 ปี

81 ปีขึ้นไป

3. อาชีพ

เกษตรกรรม

ค้าขาย

รับจ้างทั่วไป

ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

4. รายได้

ต่ำกว่า 3,001 บาท

3,001 - 6,000 บาท

6,001 - 9,000 บาท

9,001 บาท ขึ้นไป

5. ระดับการศึกษา

ระดับประถมศึกษา

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

ระดับอนุปริญญา/ปวส.

ระดับปริญญาตรีขึ้นไป

การวิเคราะห์ด้วยดัชนี IOC (Index of item objective congruence)
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขต
นิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- +1 หมายถึง มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง ไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ข้อคำถาม	ระดับการประเมิน			คะแนน รวม	ค่า IOC	แปลผล
	+1	0	-1			
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4						
1.1 ท่านพึงพอใจที่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	3	0	0	3	1	ใช้ได้
1.2 ท่านพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นและเสนอแนะในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	3	0	0	3	1	ใช้ได้
1.3 ท่านเอาใจใส่ในการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายหรือแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	3	0	0	3	1	ใช้ได้
1.4 ท่านได้ตรงตรง ตรวจสอบในการลงมติเห็นชอบโครงการในที่ประชุม	3	0	0	3	1	ใช้ได้
1.5 ท่านมีส่วนร่วมในการคัดเลือกกรรมการโครงการ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4						
2.1 ท่านพึงพอใจที่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	3	0	0	3	1	ใช้ได้
2.2 ท่านพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนดำเนินงาน	3	0	0	3	1	ใช้ได้
2.3 ท่านเอาใจใส่โดยมีส่วนร่วมใน	3	0	0	3	1	ใช้ได้

ข้อคำถาม	ระดับการประเมิน			คะแนน รวม	ค่า IOC	แปลผล
	+1	0	-1			
ประชาสัมพันธ์โครงการ						
2.4 ท่านได้ตรง ตรวจสอบในการบริจาค สิ่งของอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เงิน เช่น วัสดุ อุปกรณ์ ใน การดำเนินงาน	3	0	0	3	1	ใช้ได้
2.5 ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา เศรษฐกิจชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4						
3.1 ท่านพึงพอใจที่มีส่วนร่วมประชุมเพื่อ นำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการ พัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	3	0	0	3	1	ใช้ได้
3.2 ท่านพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการ จัดหางบประมาณมาพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	3	0	0	3	1	ใช้ได้
3.3 ท่านเอาใจใส่โดยรวมเป็นวิทยากรใน โครงการ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
3.4 ท่านได้ตรง ตรวจสอบการใช้ ทรัพยากรแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ใน กิจกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	3	0	0	3	1	ใช้ได้
3.5 ท่านมีส่วนร่วมในการจัดซื้อ วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการทำกิจกรรม	3	0	0	3	1	ใช้ได้
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4						
4.1 ท่านพึงพอใจที่มีส่วนร่วมในการ ตรวจสอบประเมินผลของโครงการ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
4.2 ท่านพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการ วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคในการพัฒนา เศรษฐกิจชุมชน	3	0	0	3	1	ใช้ได้
4.3 ท่านเอาใจใส่โดยรวมให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
4.4 ท่านได้ตรง ตรวจสอบการส่งเสริม สนับสนุนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนต่อไป	3	0	0	3	1	ใช้ได้

ข้อคำถาม	ระดับการประเมิน			คะแนน รวม	ค่า IOC	แปลผล
	+1	0	-1			
ในอนาคต						
4.5 ท่านได้มีส่วนร่วมในการวางนโยบาย แก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา เศรษฐกิจชุมชน	3	0	0	3	1	ใช้ได้

ตอนที่ 3 ท่านมีข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 เขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น อย่างไร						
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 (ฟังพอใจ, พยายาม, เอาใจใส่, พิจารณาไตร่ตรอง)	3	0	0	3	1	ใช้ได้
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 (ฟังพอใจ, พยายาม, เอาใจใส่, พิจารณาไตร่ตรอง)	3	0	0	3	1	ใช้ได้
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 (ฟังพอใจ, พยายาม, เอาใจใส่, พิจารณาไตร่ตรอง)	3	0	0	3	1	ใช้ได้
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักอิทธิบาท 4 (ฟังพอใจ, พยายาม, เอาใจใส่, พิจารณาไตร่ตรอง)	3	0	0	3	1	ใช้ได้

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.788	20

Frequencies

Statistics

		เพศ	อายุ	อาชีพ	รายได้	ระดับการศึกษา
N	Valid	395	395	395	395	395
	Missing	0	0	0	0	0

Frequency Table

เพศ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ชาย	189	47.85	47.85	47.85

หญิง	206	52.15	52.15	100.00
Total	395	100.00	100.00	

อายุ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 21-40 ปี	42	10.63	10.63	10.63
41 - 60 ปี	160	40.51	40.51	51.14
61 - 80 ปี	176	44.56	44.56	95.70
81 ปี ขึ้นไป	17	4.30	4.30	100.00
Total	395	100.00	100.00	

อาชีพ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เกษตรกรรม	86	21.77	21.77	21.77
ค้าขาย	108	27.34	27.34	49.11
รับจ้างทั่วไป	154	38.99	38.99	88.10
ข้าราชการ/ พนักงาน	47	11.90	11.90	100.00
รัฐวิสาหกิจ				
Total	395	100.00	100.00	

รายได้

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ต่ำกว่า 3,001 บาท	33	8.35	8.35	8.35
3,001 - 6,000 บาท	98	24.81	24.81	33.16
6,001 - 9,000 บาท	167	42.28	42.28	75.44
9,001 ขึ้นไป	97	24.56	24.56	100.00
Total	395	100.00	100.00	

ระดับการศึกษา

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ระดับประถมศึกษา	93	23.54	23.54	23.54
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	69	17.47	17.47	41.01
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	89	22.53	22.53	63.54
ระดับอนุปริญญา/ปวส.	103	26.08	26.08	89.62
ระดับปริญญาตรีขึ้นไป	41	10.38	10.38	100.00
Total	395	100.00	100.00	

Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation
ข้อ 1.1	395	3.83	1.00
ข้อ 1.2	395	3.89	.92
ข้อ 1.3	395	3.90	.91
ข้อ 1.4	395	3.71	.82
ข้อ 1.5	395	3.64	.89
ข้อ 2.1	395	3.66	.79
ข้อ 2.2	395	3.65	.79
ข้อ 2.3	395	3.68	.80
ข้อ 2.4	395	3.66	.84
ข้อ 2.5	395	3.64	.86
ข้อ 3.1	395	3.47	.83
ข้อ 3.2	395	3.47	.84
ข้อ 3.3	395	3.49	.85
ข้อ 3.4	395	3.43	.85
ข้อ 3.5	395	3.37	.84
ข้อ 4.1	395	3.35	.90

ข้อ 4.2	395	3.34	.89
ข้อ 4.3	395	3.47	.82
ข้อ 4.4	395	3.50	.84
ข้อ 4.5	395	3.48	.82
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	395	3.79	.80
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	395	3.66	.76
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	395	3.45	.79
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	395	3.43	.74
รวมทุกด้าน	395	3.58	.60
Valid N (listwise)	395		

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ-นามสกุล : พระครูสิทธิสารรังสี (สมนึก สืบคำ)
- วัน-เดือน-ปี-เกิด : 11 มกราคม พ.ศ. 2519
- ที่อยู่ปัจจุบัน : 150 หมู่ที่ 9 วัดนิคมพรหมรังสี ตำบลโคกสูง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น 40250
- การศึกษา
- พ.ศ. 2549 : จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น
- พ.ศ. 2564 : ปริญญาตรี รัฐศาสตรบัณฑิต (ร.บ.) สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- ประวัติการทำงาน
- พ.ศ. 2556 - ปัจจุบัน : ตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดนิคมพรหมรังสี จังหวัดขอนแก่น